

Ennakkokysely kaivoslain kuulemistilaisuuteen 15.9. ilmoittautuneille

Vastaajien kokonaismäärä: 106

1. Mikä on mielestäsi kaivoslain luonnoksen tärkein muutosehdotus? Perustele vastaus lyhyesti.

Vastaajien määrä: 95

Vastaukset
<p>Tärkeimpien muutosten puute:</p> <ol style="list-style-type: none">
1. Kaivosvarausten teko luonnonsuojelualueiden lähelle, ts. luonnonsuojelulain alisteinen asema
2. Maanomistajalla tulisi olla oikeus kieltää kaivostoiminta maillaan
<p>Se ettei valtauksia voi tehdä</p> <p>a/ulkomaiset tahot, ei yritykset eikä yksityishenkilöt.</p> <p>b/ei luonnonsuojelualueille eikä niiden lähelle sekä lähivesistöt huomioiden.</p> <p>a/Verorahat sekä hyöty maamme rikkauksista tulee jäädä kotimaahan.</p> <p>b/suomen ainutlaatuista luontoa vesistöineen tulee suojella kaikin keinoin.</p>
<p>Olen malminetsintägeologi, ja keskityn sen puolen käytännön asioihin.</p> <p>Nostaisin esiin kohtien 4.1.4 ja 4.1.5 muodostaman kokonaisuuden. Jos Varaus lyhennetään kahdesta vuodesta yhteen vuoteen (säilyykö silti vuoden karenssi?), ja samalla edellytetään järjestelmällisen ja tehokkaan malminetsinnän toteutumista malminetsintäluvan alla, niin lopputulos tulee haittaamaan varsinkin pienempien malminetsintää harjoittavien yritysten toimintaa, ja yleisesti heikentämään tehokkaan malminetsinnän toteutumista Suomessa. Kahden vuoden varausaika mahdollistaa kuitenkin seikkaperäisemmän projektisuunnittelun (raha, suunnitelmat, työntekijät). Nämä projektit vaativat aikaa, varsinkin pienemmiltä yrityksiltä joilla ei ole KV-yritysten resursseja.</p> <p>Teknisenä pikkuseikkana myös KL 9§4 (maantiet, rautatiet yms. ja 30m vyöhyke) rajaaminen varausalueen ulkopuolelle tekee varausalueista vielä pahempaa reikäjuustoa kuin nykyään, eikä tämä varmaan palvele mitään tarkoitusta.</p>
<p>Kaivostoiminta vaatii kunnalta kaavallisen hyväksymisen.</p>
<p>Kaivosten haitallisten ympäristövaikutusten ennaltaehkäisy tiukemmalla lupamenettelyllä ja riittävän suurilla vakuuksilla. Tämä on tärkein muutosehdotus, mutta valitettavasti täysin vesitetty lakiluonnoksessa. Luonnos ei valitettavasti tuo parannusta nykyiseen lakiin.</p> <p>Toivon, että lakiluonnoksessa mainittu kuntien itsenäinen päätösvalta kaavoitusasioissa toteutuu. Kunta voisi siten itse estää ympäristönsä pilaamisen kaavoituspäätöksillä.</p>

<p>Malminetsinnästä ja kaivostoiminnasta maksettavat korvaukset maan, vesialueen ja/tai kiinteistöjen omistajille. Nykyinen kaivoslaki ei velvoita kaivostoimijaa korvaamaan aiheuttamia taloudellisia ja muita vahinkoja maa- ja vesialueiden omistajille tavalla, joka vastaisi menetetyn alueen tai nautinnan arvoa.</p>
<p>Tärkein kaivoslain muutosehdotus on saamelaisten oikeudet alkuperäiskansana ja paliskuntien yhdenmukainen asema, sillä suurin osa kaivoslain toteutuksista ja siihen liittyvistä kysymyksistä ja toimista liittyy juuri näille alueille ja saamelaisten kulttuuriin ja elämäntapaan.</p>
<p>Mahdotonta sanoa näin lyhyellä kommentointiajalla.</p>
<p>Käsitykseni mukaan nämä lain viilaukset eivät estä hankkeiden läpivientiä. Nämä runtataan läpi sellaisessa muodossa, että kaivosfirmat saapuvat rytinällä Suomeen. Suomi ei ole demokratia: eihän tässä edes kuunnella maanomistajia! Valtio kuvittelee omistavansa yksityiset maat ja antaa Tukesin toimia kumileimasimena.</p>
<p>Kaivosyhtiöt lobbaavat ja lahjovat aivan varmasti vähintäänkin suurilla eurolupauksilla (=yhteisöveroa). Suomesta löytyy hyväsydämiisiä ja fiksuja yrittäjiä, jotka hoitavat kestävästi asiat. Katsokaa mm.Supercellin jääkiekkotoimintaa. Sellaista yrittäjyyttä arvostan, kestäväällä pohjalla.</p>
<p>Kaivosyhtiöt pilaavat luonnon, siitä ei jää kuin luu vetävän käteen!</p>
<p>Mitään suuria muutoksia ehdotuksessa ei mielestäni ole esitetty.</p>
<p>Maanomistajan lupa malminetsintäluvalle ja kaivostoiminnolle.</p>
<p>Vakuudet ja niiden osalta järkevä kokonaisuuden rakentaminen yhdessä ympäristönsuojelullisten aspektien ja vakuussäätelyn kanssa.</p>
<p>Kohta 4.1.7, Vakuussäätelyn kehittäminen. Perustelut: nykyinen lainsäädäntö mahdollistaa käytännössä sen, että yritykset kahmaisevat malmivarannot ja voitot itselleen, lopettavat toiminnan ja jättävät ympäristölle katastrofaaliset seuraukset paikallisten kärsittäviksi ja niiden korjaamistoimenpiteet Suomen veronmaksajien harteille.</p>
<p>Kaikki kohdat tärkeitä! Mutta henk.koht. kannalta: maanomistajan lupa tarvitaan; isossa kuvassa: kaivosmineraalit ovat valtion omistuksessa ja valtio hallinnoi niiden käyttöä koskevia lupia.</p>
<p>Esitysluonnos kaivoslain muutoksista sivuuttaa kansalaisaloitteen ja hallitusohjelman vaatimukset. Luonnos ei vastaa Sanna Marinin hallitusohjelman tai Kaivoslaki NYT -kansalaisaloitteen tavoitteita, vaan esitys on laadittu vahvasti kaivosteollisuuden näkökulmasta. Lakiuudistusta valmistelemaa työryhmää onkin arvosteltu esteelliseksi, sillä lain valmistelussa on kaivosyhtiöitä ja vetovastuussa virkamiehiä, jotka ovat aiemmin työskennelleet kaivosteollisuuden tai sen edunvalvojien palveluksessa.</p>
<p>Kaivosveron määrittäminen. Mineraaleista saatavien tuottojen pitää jalkautua myös suomalaiselle yhteiskunnalle, valtiolle ja kuntiin.</p>
<p>MAANOMISTAJAN LUPA KIELTÄÄ KAIVOSTOIMINTA MAILLAAN. Nykyinen kaivoslaki menee omistusoikeuden yli ja ennen kaikkea, sallii kaivosyritysten jättää saasteet yms. jälkeensä. Kaivosalueen siivoaminen jää maanomistajan vastuulle!</p>
<p>Jokaisen asianosaisen, maanomistajan ja elunkeinoon tulee voida tehdä valitus jos kaivos on tulossa omalle alueelle. Ei voi saada tulla vain alueelle pilaamaan ennen siellä asuneiden elinkeino esim poronhoito, kalastus, matkailu.</p>

Kaivostoiminnan ja kaivosalue varausten alueellisten esteiden uudelleen määrittely, sekä vastuuvollisuuden vahvistaminen.

Kaivostoiminnan ympäristövaikutukset arvioitava tarkasti, luontoarvot otettava paremmin huomioon. Puhdas luonto on sekä kansalaisten hyvinvoinnin että mm. matkailuelinkeinon kannattavuuden ydin. Tulevaisuudessa esim. puhtaan juomaveden arvo tulee jatkuvasti nousemaan.

Yhtiö on ensisijainen korvausvelvollinen ympäristötuhoissa. Se korvaa ja korjaa, joka sotkee!

- Esitysluonnos puuttuu näennäisesti varausaikaan lyhentämällä aikaa 24 kuukaudesta 12 kuukauteen. Mukana on kuitenkin takaportti, jolla kaivosviranomaisella voi jatkaa aikaa 24 kuukauteen ilman maanomistajien suostumusta. Tämä takaportti pitää sulkea!
- Vakuudet ympäristövahinkojen, konkurssien ja jälkitöiden varalle pitää säätää riittäväksi.
- Ympäristöministeriön alla toimiva ympäristölupaviranomaisella toimisi jatkossa kaivosasioiden lupa- ja valvontaviranomaisena.

Vakuussääntelyn kehittäminen sekä sisällöllisesti (mihin tarkoituksiin vakuutta voidaan käyttää) että sääntelyä selkeyttäen on kenties tärkein esitetystä muutoksista.

Kuten ehdotusaineistossakin todetaan, nykyinen sääntely on melko vaikeaselkoinen. Vakuuksien kehittäminen ja vakuusjärjestelyjen ymmärrettävyys edistävät luottamuksen saavuttamista eri osapuolien välillä.

- Golder Associates Oy

Tätä ei voi lyhyemmin sanoa, vaadin Kaivoslaki Nyt -aloitteen pääkohtia:

1. Tässä laissa tarkoitetut kaivosmineraalit ovat valtion omistuksessa ja valtio hallinnoi niiden käyttöä koskevia lupia.

2. Kaikki tähän lakiin tehtävät muutokset tulevat voimaan myös vireillä olevissa luvissa ja käynnissä olevissa kaivoshankkeissa erikseen määriteltyjen siirtymäaikojen kuluessa.

3. Uuden kaivoslain myötä vaihdetaan lupaviranomaistaho, joka käsittelee kaivoslakiin kuuluvat luvat (4 §). Uuden tahon toiminnan lähtökohdaksi toimii uuden kaivoslain lähtökohdat. Kaivosviranomaisella on lakiuudistuksen myötä (ympäristönsuojelulain mukainen 21 pykälän mukainen) lupa- ja valvontaviranomaisena.

4. Malminetsintä vaatii maanomistajan ja kunnan hyväksynnän (7-9 §)

5. Kaivoslupaa hakevien ja kaivostoimintaa harjoittavien yhtiöiden tietojen tulee olla julkisia (12§)

6. Malminetsinnän tulokset tulee olla julkisia heti niiden tultua ilmi, viranomaisella on velvollisuus valvoa näytteiden ottoa ja ottaa omia näytteitä. (14 §)

7. Kaikille maanomistajille tulee ilmoittaa henkilökohtaisesti malminetsintälupahakemuksen jättämisestä. (40 §)

8. Varauksikäytäntöä muokataan (32 §, 44 §)

9. Karenssi: samaan esiintymään ei voi heti hakea uutta malminetsintälupaa, jos alueella oleva kunta on päättänyt olla kannattamatta kaivossuunnitelmia alueellaan. (34§)
10. Malminetsintään ja kaivoslupaan liittyviin kaivoslain alaisiin lupaprosesseihin lisätään luvan myöntämisen edellytykseksi hyöty/haitta -selvitys. (34 §, 45 §, 47 § ja 62 §)
11. Malminetsinnästä ja kaivostoiminnasta aiheutuvat vahingot korvataan oikeudenmukaisemmin. (Luvun 9 pykälään tehdyt muutokset)
12. Enemmistö malminetsintäalueen maanomistajista täytyy puoltaa hankkeen lupia, jotta ne voidaan myöntää (46 §)
13. Asbestiin liittyvä kaivostoiminta kielletään: kaivoslupaa ei voida myöntää sellaiselle kaivannaistoiminnalle, jonka sivutuotteena syntyisi asbestia. (47 §)
14. Kaivosluvan myöntämisen edellytys on, että kaivoslain ja muun lainsäädännön mukaiset luvat kaivostoiminnalle, kuten ympäristönsuojelulain (527/2014) mukainen ympäristölupa on myönnetty kaivoshankkeelle.(47 §)
15. Luontoarvoiltaan korvaamattomat alueet, kuten kansallispuistot ja Natura-direktiivin mukaiset alueet ja muut luonnonsuojelualueet pidetään lähtökohtaisesti kaivostoiminnan ulkopuolella. Malminetsintä- ja kullanhuuhdontalupaa ei saa myöntää luonnonsuojelulain 10§:n mukaisille luonnonsuojelualueille ja 64 §:n mukaisille Natura 2000 -verkoston alueille tai edellä mainittujen alueiden vaikutusalueelle niin, että alueiden perustana olevat luonnonsuojeluarvot vaarantuvat heikentyä/ ovat vaarassa heikentyä. (46 §)
16. Lupien määräaikaista lyhennetään (Malminetsintäluvan määräaikaisuus 60 §) (Kaivosluvan määräaikaisuus 62 §)
17. Toiminnanharjoittaja ei voi siirtää kaivostoimintaan liittyviä lupia toiselle toiminnanharjoittajalle. Jos toiminnanharjoittaja vaihtuu, tulee uuden toiminnanharjoittajan hakea toiminnalleen lupaa sille toiminnalle, joka hankkeessa on toiminnanharjoittajan vaihtumisen hetkellä käynnissä. (73 §)
18. Kaivoslakia täsmennetään lisäksi siten, että kuntien maankäytölliset strategiat ja muiden elinkeinojen kehittäminen otetaan paremmin huomioon kaivoslain alaisissa lupahakemuksissa ja lupaharkinnoissa. (47 §)
19. Kaivostoiminnan harjoittajalle määritetään louhintamääriin perustuva korvaus sekä kaivosmineraalien laskettuun arvoon perustuva vero (Luku 9)

20. Toiminnanharjoittajat veloitetaan suorittamaan riittävät vakuudet ja toiminnanharjoittajille asetetaan riittävät korvausvelvollisuudet ympäristövahingoista ja jälkitöistä. Konkurssitilanteita varten perustetaan erillinen konkurssirahasto, jonka hallinnoinnista vastaa ympäristöministeriö. (100 §, 108 §)

21. Hallituksen pitää valmistella tämän aloitteen rinnalla kaivos- ja muiden vastaavien ympäristöriskejä sisältävien alojen yritysten konkurssitilanteiden varalle konkurssirahasto sekä ympäristövahinkojen rahasto, jonne kaivostoimintaa harjoittavat yritykset maksavat valtioneuvoston asetuksella määritettävää vuotuista maksua. Louhintamääriin perustuva louhintakorvaus ja kaivosmineraalivero kohdistetaan ympäristövahinkojen rahastolle. Ympäristöhaittojen rahastoa hallinnoi ympäristöministeriö.

Lähde: <http://www.kaivoslakinyt.fi/?fbclid=IwAR25zLybNLDBhktRtuRSCXjIwbVEFx0RY0Hhpya1xoFHzpTyca2Jyy9NNik>

Kaivannaisista tulee maksaa yhteiskunnalle kunnolliset korvaukset louhintamaksun ja mineraaliveron muodossa. Maksuja ohjataan rahastoon, jolla korjataan ympäristövahinkoja.

On kestävämpää, ettei luontoa haitallisesti muokkaava taho osallistu korjaustalkoisiin. Nykymalli sallii maamme uusiutumattomien varantojen käytön aivan liian heppoisin perustein, usein käytännössä täysin ulkomaisille firmoille, joita ei toiminnan loputtua kiinnosta pennin jeniä millainen sotku heidän jälkeensä jää.

Tämä on vinoutunut kysymys, koska tarkoitus oli tehdä kaivoslain kokonaisuudistus, mutta ehdotus näyttäytyy kaivoslobbareiden intressien mukaisesti ainoastaan pieneltä viilaukselta. Se, että merkkäatte tämän ja tämän esityksen edistävän luontoarvojen huomioonottamista ja paikallista hyväksyttävyyttä, jotka hallinto-ohjelmassa on kirjattu tavoitteiksi, ei sitä tee. Minä en ainakaan niele tuota valhetta. Suurin osa niistä ongelmista, jotka mm. Kaivoslaki NYT ja Ei Kaivoskia Suomen Käsivarteen -adresseissa on nostettu esille eivät sisälly luonnokseen. Ei voi olla niin, että valtio, joka on kansalaisia varten ja eduskunta, joka on kansalaisten asettama, ei ota huomioon kansansa näkemyksiä. Tämä on demokraattisessa mielessä sellainen asia, kuten myös TEM:in "kaikille avoimet kansalaiskuulemiset", josta on syytä etsiä oikeuskanslerin näkemystä.

Hallitusohjelman mukaisen kaivoslain uudistuksen lähtökohdista ympäristönsuojelun tason parantaminen on merkittävin parannus nykyiseen lakiin: lakiehdotuksessa ympäristönsuojelullisten lähtökohtien ja esimerkiksi luonnonsuojelualueilla tapahtuvan malminetsinnän huomioonottaminen on ensiarvoisen tärkeää. Yksi parannus nykyiseen luonnokseen olisi, että malminetsintä voitaisiin aloittaa vasta annettujen valitusten käsittelyn jälkeen, jolloin myös hallitusohjelman tavoitteiden mukaiset ympäristön- ja luonnonsuojelulliset näkökulmat voitaisiin ottaa tarpeeksi aikaisin huomioon.

Se, että vakuudet pitää määrätä kaivoksille jälkihoiyoa varten. Tosin siinäkin näytti olevan porsaanreikiä. Valtiota ei pidä rajata pois vakuuksista.

Ympäristön likaamisen estäminen oli mainittu, mutta siinäkin oli saivarreltu, että niin paljon kuin mahdollista. Yksiselitteisesti ympäristöä ei saa liata yhtään.

Suomen maaperä pitää saattaa maanomistajien ja valtion omistukseen eikä kallio voi olla valtaajien omaisuutta kuten nyt on.

Se, että kaivoslain tavoitesäännöstä uudelleenmuotoillaan ja ajantasaistetaan, vaikka kyseinen kohta onkin ympäripyöreää sanahelinää. Se asettaa edelleen kaivostoiminnan harjoittamisen edellytykset etusijalle ja haitankärsijät, ympäristön ja luonnon toissijaiseen asemaan.

Luonnos ei vastaa lainkaan niitä muutostarpeita joita kansalaisaloitteessa ja hallitusohjelmassa on nostettu esiin. Luonnosesitys jopa heikentää entistä lakia, sillä sen mukaan malminetsintä voitaisiin aloittaa ennen lupapäätökseen annettujen valitusten käsittelyä.
Maanomistajien Oikeus päättää Omista maistaan. Tällainen ryöstölaki on järjetön ja polkee omistusoikeuksia.
Kunnalle mahdollisuus päättää kaivoksen sijoittumisesta Perustelu: Mahdollisuus arvioida eri elinkeinojen tärkeysjärjestystä. Mahdollisuus suojella alueensa luontoa.
Valitettavasti tällaista muutosta ei ole, koska uudistus ei puutu yhteenkään todelliseen ongelmaan.
1. Kaivosten varausajat ovat kohtuuttoman pitkät muiden maanomistajien kannalta. Näiden maiden arvo romahtaa kaivosvarausten vuoksi. 2. Valtio ei saa kunnan korvauksia edelleenkään kaivosveron muodossa. 3. Kaivostoiminta voidaan aloittaa, vaikka tehtyjä valituksia ei oltaisi käsitelty loppuun.
kaivannaisteoillisuuden haittojen hoitamiseen tultane ehdottamaan rahaston perustamista, tämä on hyvä kunhan huolehditaan, että se on riittävän suuri
Koska ette lähettäneet mainitsemaanne liitettä ("Tutustu ennen tilaisuutta liitteenä olevaan TEM:n ehdotukseen hallituksen esitykseksi kaivoslain uudistamisesta."), en pysty kommentoimaan yksityiskohtaisesti. Paikallisen päätösvallan lisääminen on kuitenkin ehkä tärkein myönteinen uudistus (muutenhan ette ole käytännössä tekemässä mitään). Silläkin voi kuitenkin olla kielteisiä seurauksia, jos yksittäinen kunta voi talouttaan paikatakseen sallia kaivostoiminnan, joka pilaa naapurikuntienkin vesistöt.
Ehdotuksen alussa sanotaan, että kaivoslakiin ehdotetaan Sanna Marinin hallituksen ohjelman mukaisesti muutoksia, ja kaikki nämä muutokset, sekä Kaivoslaki NYT -kansalaisaloitteen tavoitteet olisivat äärimmäisen tärkeitä. Esitysluonnos ei kuitenkaan vastaa mainittuja tavoitteita.
Aidosti kuullaan maanomistajia ja hyödyt kotimaahan.
Malminetsintä ei voi jatkossa kuulua jokamiehenoikeuksiin toisten omistamilla tonteilla ja mailla. Se ei yksinkertaisesti sovi tavallisen ihmisen oikeuskäsitteeseen.
Ympäristövaikutukset on selvitettävä aidosti ja kestävästi etukäteen koko kaivoksen elinkaaren ajalta ja sen koko vaikutuspiiriin alalta.
Vaikutukset paikalliseen omistamiseen ja elinkeinoihin on huomioita todellisesti. Paikallinen vastustus on huomioitava.
"Löytäjä saa pitää" -periaatteesta on luovuttava. Taloudellisen edun on jäätävä täysin Suomeen.
Minusta tärkeimmät ja kipeimmin kaivatut muutokset ovat pitkälti jääneet puuttumaan luonnoksesta.
Varausilmoituksissa pitää ottaa huomioon malminetsintäluvan saamisen esteet.
Riittävän vakuuden vaatiminen, joka perustuu yksityiskohtaisiin suunnitelmiin ja selvityksiin kaivosalueen kunnostamisesta. Esim. luonnon monimuotoisuus ja maiseman kauneus ja turvallisuus on turvattava kiinnostuksella ja kaivoksen toiminta-aikana esim. suojauksilla.
-Kunnan suurempi vaikutusmahdollisuus kaivoksen tuloon:

Suojelualueet pitää jättää malminetsinnän ja kaivostoiminnan ulkopuolelle. Miksi valtio sallii kaivostoiminnan suojelualueilla? Eikö valtio välitäkään suojella maamme luontokohteita? Onko valtion tarkoitus tuhota kaikki makean veden lähteet?

Muiden elinkeinojen huomioon ottamista lupaharkinnassa on hiukan parannettu, esim. 46 §, 48 §, 52 §. Poronhoidon osalta myös tiedonsaantia koko poronhoitoalueella.

Kaivostoiminta aiheuttaa suurta haittaa alueilla toimiville luontoon perustuville elinkeinoille. Ne ovat yleensä toimineet alueella pitkään, jopa vuosisatoja, kun kaivostoiminta on tässä perspektiivissä aina lyhtyaikaista ja jättää haitallisen jälkensä luontoon, silloinkin kun toimitaan lakien mukaan. Siksi kaivostoiminta ei voi tulla alueelle hinnalla millä hyvänsä, vaan jos merkittäviä haittoja aiheutuu, lupia ei saa myöntää. Ja jos huolellisen harkinnan jälkeen luvat myönnetäänkin, alueella jo toimivien edellytykset jatkaa tulee ottaa huomioon entistä paremmin, haittoja estäen.

52§ uudet kohdat (10,11,12, uusi momentti). Laissa ei ole liikaa tarkkoja toimenpiteitä ympäristön monimuotoisuuden suojelemiseksi. Ehdotuksissa on monta kohtaa, jolla sitä koitetaan parantaa. Näitä ei kuitenkaan ole riittävästi.

En osaa sanoa mikä on tärkein muutosehdotus, mutta esimerkiksi kaivosluvan haltijan velvollisuuksiin (18§) on tehty tarpeellisia lisäyksiä, kuten vahingollisten ympäristövaikutusten välttäminen niin pitkälle kuin mahdollista (kohta 6) ja kaivoksen sulkemiseen liittyvät toimenpiteet (kohta 7). Mielestäni on erittäin tärkeää pyrkiä minimoimaan kaivostoiminnasta aiheutuvat ympäristövahingot ja lisäämään kaivosyhtiöiden vastuuta ympäristön saastumisesta.

Muutokset varaukseen liittyen:

- varausajan lyheneminen 1 vuoteen => tulee kiire siirtyä alueellisesta vaiheesta kohdentavaan
- saamelaisten ja kolttalaisten alueiden varausten valitusoikeus => tarkoittanee käytännössä malminetsinnän kieltämistä näiltä alueilta
- varausalue ei saisi sijaita kaivoslain 7 §:n 2 momentissa tai 9 §:n 4 momentissa tarkoitetuilla alueilla => Todella hankalaa valmistella kartat, joissa kaikki em. alueet on rajattu pois. Kartoista tulee epäselviä, varsinaisia tilkkutäkkejä. Eikö olisi yksinkertaisempaa mainita/listata, että kyseiset alueet eivät kuulu varaukseen.

Vakuus kaivostoiminnan lopettamiseen tai poikkeukselliseen tilanteeseen liittyvien velvollisuuksien hoitamisesta. Perustelu: Kaivostoiminnasta aiheutuneita ympäristö- ym. haittoja ei voida jättää veronmaksajien maksettaviksi.

Suomen luonto on suojeltava niin että myös tulevat sukupolvet voivat nauttia sen puhtaudesta.

Mikään rahamäärä ei korvaa puhdasta juomakelpoista vettä eikä puhtaita luonnon antimia.

Jos se kerran pilataan, niin sen toipumiseen ei riitä ihmisikä.

Kaivoslaki on vanhentunut kokonaisuudessaan.

Liian ympäröivä esitys. Olisi tehtävä uusi.

Kaivosluvan myöntämisen edellytykseksi tuleva kaivostoiminnan mahdollistava kunnan kaavapäätös. Kunnan tulee saada viime kädessä päättää kaivostoiminnan sallimisesta tai kieltämisestä.

"Tavoitesäännöstä ehdotetaan ajantasaisesti siten, että ... yksityisten haitankärsijöiden oikeusaseman ja toiminnan vaikutukset ympäristöön ja maankäyttöön lisäksi luonnon monimuotoisuus sekä luonnonvarojen säästävän käytön asemesta niiden kestävä käyttö." Tämä tavoite on paras kohta, mutta varsinaisia pykälämuutoksia jotka tätä tavoitetta OIKEASTI toteuttaisi on mahdotonta esityksestä löytää.

Kunnille annettava mahdollisuus kaavoituksella säädellä kaivostoimintaa. Kunnalle annetaan valta mahdollisesti estää valtakunnallisesti merkittävää teollisuutta paikallisiin intresseihin perustuen. Estää myös malminetsintää - vaatisi kaavoituksen ennen malminetsinnän aloitusta
Ympäristön parempi huomiointi eri malminetsinnän ja kaivostoiminnan vaiheissa.
On hyvä, että laissa edellytetään jatkossa eksplisiittisesti, että kaivos vaatii toimiakseen kunnan säätämän yleis- tai asemakaavan. Tällöin kunnan asukkailla (tai valtuutetuilla) on ainakin periaatteessa mahdollisuus päättää itse, tuleeko kunnan alueelle kaivosta vai ei.
Myös kaivosvakuuden säätäminen ympäristövahinkojen varalta on hyvä asia.
Kaivoslaissa on useita pinnallisesti hyvältä vaikuttavia asioita, jotka on vesitetty erilaisin kirjauksin.
Lupamenettelyyn esitettävät toimenpiteet muiden elinkeinojen huomioonottamiseksi. Nykyisellään ympäristölupakäsittely ei ulotu esim. alueiden käyttöön, minkä vuoksi kaivostoiminnan vaikutuksia muihin elinkeinoihin, kuten poronhoitoon ei oteta huomioon.
En ole varma, ymmärsinkö oikein lukemaani, siksi haluan kuunnella alustukset.
Todellisia muutoksia tai parannuksia luonnoksessa ei ole. Lakiuudistus on näennäinen, ja se ajaa vain kaivosteollisuuden etuja.
Muihin elinkeinoihin kohdistuvien vaikutusten huomioiminen
Hyvä muutos olisi, että malminetsintään tarvittaisiin maanomistajan suostumus. MUTTA sitä pitäisi kysyä jo paljon aikaisemmin kuin 10 vuoden kuluttua.
Uudessa lakiluonnoksessa kaivosviranomaisella olisi harkinnan asemesta VELVOLLISUUS kaivostoiminnassa ilmenneen rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaisemiseen. Lisäksi kaivosviranomaisen tulisi jatkossa valvoa, että annettua kieltoa tai määräystä noudatetaan.
- Tarvitseeko tämä muka perusteluja?
Paliskuntien yhtenäinen asema. Perustuu hallitusohjelman tavoitteisiin.
Maanomistajien suostumus malminetsintäluvan (jatkoluvan) edellytyksenä on tärkeä lisäys, mutta tämän ehdon pitäisi olla paljon aikaisemmin kuin vasta 10 vuoden kuluttua. Sopiva ajoitus olisi heti ensimmäistä jatkolupaa haettaessa. Pinta-alan mukaan määräytyvän enemmistön sijaan suostumus tulisi saada niiltä maanomistajilta, joiden mailla sijaitsee kiinteistöjä tai rakennuspaikkoja, sillä tällaisiin alueisiin malminetsinnällä on suurin vaikutus.
Ei kaivoksia Saimaa
Ei kaivoksia Saimaa
Se että malminetsintäluvan myöntämisessä huomioitaisiin vaikutukset muihin elinkeinoihin. Mutta pitäisi huomioida myös epävarmuushaitta.
Piti muuttaa kaivoslakia eikä luonnosta. Tärkeä huomio, että tämä on pikemmin huononnus nykyiseenkin kaivoslakiin. Laki on lähtökohdiltaan epäneutraali ja kaivannaisteollisuutta suosiva.

Muiden elinkeinojen huomioiminen, MUTTA en pidä hyväksyttävänä selityksessä olevia huomioinnin rajaamisia. Myöskin mahdollisesta tulevasta kaivoshankkeesta johtuvat haitat ovat merkittäviä ja alentavat kiinteistöarvoja. Ne on huomioitava täysimääräisinä kuten nykyisen kaivoslain periaatteena on: kaikki haitat on korvattava.

Hyvää, että koko poronhoitoalueen paliskunnat käsitellään tasa-arvoisesti, mutta vesialueidenomistajien (osakaskunnat) ym. puuttuvat.

Hyvänä luonnoksessa pidän, että muut elinkeinot huomioidaan. Niitä ei kuitenkaan mielestäni ole huomioitu riittävästi siinä mielessä, että kunnat eivät voi yleiskaavoituksella rajata ulos malminetsintää ja kaivostoimintaa muiden elinkeinojen toimintaalueilta. Malminetsintä tulee myös katsoa haitaksi, ja sen vaikutuksesta esimerkiksi muiden elinkeinojen investointeihin tulisi teettää selvitys.

Huolehdittava alueen kunnostamisesta ja saatettava alue (kaivantojen) jälkeen mahdollisemman luonnonmukaiseen tilaan. Ei haittaa ihmisten terveydelle, turvallisuudelle eikä vahingollisia ympäristövaikutuksia

Maallikon mielestä lakimuutosehdotukset ovat suurelta osin kosmeettisia. Varausajan lyhentäminen 24kk:sta 12 kk:een on pieni askel oikeaan suuntaan.

Tärkein muutosehdotus on luonnoksen 1 §:n tavoitepykälän 1 ja 3 momenttien päivittäminen vastaamaan yhteiskunnan viimeaikaista kehitystä ja kasvaneita odotuksia kaivostoiminnalle.

Yleisesti luonnoksessa on ainakin osittain tunnustettu voimassa olevan kaivoslain ongelmia ja pyritty ratkaisemaan esille nousseita ongelmia

Uudessa lakiluonnoksessa kaivosviranomaisella olisi harkinnan asemesta velvollisuus kaivostoiminnassa ilmenneen rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaisemiseen. Lisäksi kaivosviranomaisen tulisi jatkossa valvoa, että annettua kieltoa tai määräystä noudatetaan. Vau

143 § suljetun kaivoksen vaikutuksista huolehtiminen "sitä, että suljetusta kaivoksesta ei aiheudu haittaa ihmisten terveydelle tai huomattavia vahingollisia ympäristövaikutuksia"

Viittaus kuitenkin "HUOMATTAVAN vahingollinen ympäristövaikutus" on tulkinnanvarainen ja kaivosyhtiöiden tai vapaakaupapsopimuksen välimiesoikeuden tulkinnassa voi ylittää selvästi LAILLISET kaivannaisjäteasetuksen vesi- ja ympäristönsuojelulain normit. Kaivoslain lähtökohtana tulee olla Suomen ja EUn ympäristölakien noudattaminen.

Kaivannaisjätteisiin liittyvät vastuut yhteiskunnalle ovat täysin kestävämmät ja toisaalta jätetty tahallisesti ja myös laittomasti ympäristöluvuissa käsittelemättä (esim kaivannaisjätedirektiivin ja vesidirektiivien sekä Suomen lakien vastaisesti). Ruotsin valtion tarkastusvirasto on tuonut esille rikki-pitoisten kaivannaisjätteiden 1000-vuotiset taloudelliset riskit valtiolle.

<https://www.riksrevisionen.se/rapporter/granskningsrapporter/2015/gruvavfall---ekonomiska-risker-for-staten.html>

Esim. Talvivaara-Terrafamen mustaliuskeen pitkäaikaiset ympäristövaikutuksien suuruusluokasta voidaan arvioida, että halvinta kalkkia tarvittaisiin 10-20 miljardilla nykyisten suunnitelmien jätteiden neutralointiin, olettaen 9 % rikki-pitoisuuden ja 1.5-3 miljardia tonnia sivukivi- ja sekundäärijätettä. Yksi tonni rapautuvaa sivukivijätettä tuottaisi 300 kg väkevää rikkihappoa. Tämä olisi pieni murto-osa vedenkäsittelyn kokonaiskustannuksesta. GTK:n ex-tutkimusjohtaja professori Matti Saarnisto on kertonut Talvivaarasta eduskunnassa.

<https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/EDK-2016-AK-44700.pdf>

Ainoa kaivos, jossa on tarkasteltu sulkemisen jälkeisiä vesivaikutuksia on Kevitsa ja siellä suunnitelma on vakavasti kestämaton oletuksella, että jätevedet voitaisiin laittomasti johtaa maaperään ja pohjavesiin sekä mahdollisesti levien kasvatus louhoksessa laskisi suolakerrostuneen louhoksen pintavesipäästön alle normien..

https://tietopalvelu.ahtp.fi/Lupa/Lisatiedot.aspx?Asia_ID=1714403

Kittilän syanidirikastuksen CIL-altaan arseenipitoisuus on 4.4% ja liukoisuus selvästi yli ongelmajätekaatopaikan normien.

https://tietopalvelu.ahtp.fi/Lupa/Lisatiedot.aspx?Asia_ID=1465367 Ks liite 9 kaivannaisjättesuunnitelma sivu 23 ja 25.

Lisäksi jäte on oletuksien vastaisesti sulfidipitoista ja mahdollisesti happoa muodostavaa. Jätteen määrällä 5 miljoonaa tonnia saadaan, noin 200 000 tonnia arseenia.

Tämä voidaan suhteuttaa yhden ihmisen kuolettavaan minimiannokseen noin 0.1 grammaa.

https://en.wikipedia.org/wiki/Arsenic_poisoning

Yllättäen tarjolla onkin heikennyksiä maanomistajalle ja ympäristölle - parannuksia ilmeisesti vain ulkomaisille yhtiöille Suomen veronmaksajien kustannuksella?

Saamelaisten ja paliskuntien tiedonsaantia on monessa kohtaa parannettu.

Kaivoslaki ei ole muuttunut tärkeiltä osiltaan ollenkaan vaan myötäilee vanhaa lakia.

Ympäristönsuojelun tason parantaminen. Suomen luonto ja vesistöt ovat ainutlaatuinen kokonaisuus, jota kaivostoiminnalla ei saa pilata. Kaivostoiminnan esivalmistelu ja jälkihoito eivät vakuuta, ja jatkuvasti paljastuu kaivostoiminnan aiheuttamia peruuttamattomia tuhoja ja päästöjä luonnolle, kuten avolouhosten jäljet ja kaivosjätteen puutteellinen käsittely.

Lakiehdotuksen 143 § suljetun kaivoksen vaikutuksista huolehtiminen "sitien, että suljetusta kaivoksesta ei aiheudu haittaa ihmisten terveydelle tai huomattavia vahingollisia ympäristövaikutuksia". Tämä on oikeansuuntainen, mutta täysin riittämätön kirjaus.

Viittaus "HUOMATTAVAN vahingollinen ympäristövaikutus" on täysin tulkinnanvarainen. Kaivoslain lähtökohtana tulee olla Suomen ja EU:n ympäristölakien noudattaminen. Kaivannaisjätteisiin liittyvät vastuut yhteiskunnalle ovat täysin kestäättömät, ja ne on jätetty tietoisesti ja myös laittomasti käsittelemättä kaivosten ympäristöluvista (esim. EU:n kaivannaisjätedirektiivin ja vesidirektiivin sekä Suomen lakien vastaisesti).

Kaivosyhtiöiden ja lupaviranomaisten tulkinnassa tai CETA-vapaakauppasopimuksen välimiesoikeuden tulkinnassa kaivosten "ei-huomattavina pidetyt ympäristövaikutukset" voivat ylittää selvästi LAILLISET kaivannaisjäteasetuksen vesi- ja ympäristönsuojelulain vaatimukset.

Kaivosteollisuus ry:n piirissä koetaan ns 10 vuoden leikkuri ME-jatkolupien osalta erittäin huolestuttavaksi. Muutos vähentää ennustettavuutta ja voi mahdollisesti vähentää rahoituksen saamista malminetsintään.

Kaivoslaissa määrätty haltuunotto on korvattava lunastuksella. Kaivosalueenastuslupan ja kaivoslupan haltijan on ostettava kaivosalueeksi ja kaivoksen apualueeksi tulevat alueet ja niillä oleva kiinteä omaisuus kuten rakennukset ja sinne jäävät puut,

metsät ja vilja omakseen niiden omistajilta kaikissa tapauksissa, muulloinkin kuin silloin, kun alue on kaavoitettu kaivosalueeksi, koska hän ottaa ne omaan käyttöönsä.

Kaivostoimituksessa korvaus lunastettavasta omaisuudesta on määrättävä haltuunoton ajankohdan (arvohetki) arvon perusteella. Jos kaivosohjelma on merkittävästi korottanut tai alentanut lunastettavan omaisuuden arvoa, korvaus on määrättävä vastaamaan sitä arvoa, joka omaisuudella olisi ollut ilman sanottua vaikutusta.

Jos yleinen hintataso on arvohetken jälkeen kohonnut, on lopullisen lunastuskorvauksen ja toimituksessa määrätyn ennakkokorvauksen välinen erotus sovitettava kohonnutta hintatasoa vastaavaksi.

Perusteluna on se, ettei kaivosalueeksi ja kaivoksen apualueeksi tulevia maita ja niillä olevia rakennuksia, metsiä tms. voi enää käyttää tai hyödyntää kaivostoiminnan aikana tai sen jälkeen entiseen tarkoitukseensa.

Varauksiin liittyvät asutuksen ym rajoitukset. Vähentää todennäköisesti jonkin verran malminetsintään liittyvää turhaa kohua.

- se että kaivosalueet pitää perustua voimassa olevaan asema- ja yleiskaavaan.

- hyvä että kiviaineksia tulee käyttää säästeliäästi ja välttää turhan sivukiven syntyä, voiko tätä mitata? mikä on säästeliäästi? Voisiko esiintymää avata vain pala kerrallaan ja jos toiminta ei tyydytä ja ole luvan mukaista niin lappu luukulle?

Kaivoslakiluonnos ei ole tehty hallitusohjelman kirjauksia kunnioittaen joten se pitää palauttaa valmisteluun.

Eikä ole huomioitu Talousvaliokunnan lausuntoa.

Eikä Vihervuoren selvityksiä eikä KaivoslakiNYT 58 000 tuhannen vaatimuksia.

Hyvää, että koko poronhoitoalueen paliskunnat käsitellään tasa-arvoisesti, mutta vesialueidenomistajien (osakaskunnat) puuttuvat. Vesialueidenomistajien oikeuksia, kuulemisia ja vaikutusmahdollisuuksia tulee parantaa.

Lisäksi puuttuu kaivosohjelmien vaikutushankkeiden piirissä muiden elinkeinojen vaikutusvaltaa sekä puuttuu kuntien oikeuksien merkittävä lisääminen siinä, että voivat yleiskaavoituksella rajata ulos malminetsintää ja kaivostoimintaa.

Paheksun Työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) kaivoslakiluonnosta. Luonnoksessa ei ole riittävällä tavalla huomioitu pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman kirjauksia, talousvaliokunnan kaivoslakimietinnön kirjauksia eikä Vihervuoren kaivoslakiselvityksen kirjauksia. Esitys ei myöskään ota riittävällä tavalla huomioon 58 000 kansalaisen KaivoslakiNYT kansalaisaloitteen kirjauksia.

Totean, että TEMin kaivoslakiluonnos onkin vesitetty versio hallitusohjelman kirjauksista muun muassa kuntien päätäntävällän, muiden elinkeinojen huomioonottamisen sekä vesialueiden omistajien oikeusturvan kannalta.

Esityksessä ei myöskään selkeästi rajata arvokkaita vesistöjä, suojelualueita ja kansallispuistoja malminetsintään eikä kaivostoiminnan ulkopuolelle.

Vesialueiden omistajien oikeusturvaa ja vesistöjen puhtautta poljetaan parhaillaan ympäri Suomea leväperäisten ja saastuttavilla kaivoshankkeilla. Kuuleminen ja vaikuttamismahdollisuudet sekä korvaukset ovat minimaalisia.

Kaivosyhtiöt purkavat ongelmansa, jätevedet, ilman oikeita jätevedenpuhdistuslaitoksia vesialueiden omistajien haitoiksi kaivostoiminnan aikana ja pitkään kaivostoiminnan päättymisen jälkeenkin.

Lause:" Niin pitkälle kuin mahdollista, vahingollisia ympäristövaikutuksia vältetään" . Ymmärretään siis, että vahingollisia ympäristövaikutuksia on ja niitä pyritään välttämään, mutta se ei riitä. Ainahan voi sanoa, että "kyllä me yritettiin välttää tosi pitkälle, mutta sitten ei enää voitu, pakko oli pilata kaunis tunturimaisema."

Kaivoslain luonnoksen nimeksi kun laittaa: Laki yksityisten ja yleisten etujen turvaamiseksi vastullisessa malminetsintä ja kaivostoiminnassa. Otsikko kuvaa lakimuutoksen tavoitteen lyhyesti ja tehokkaasti. Kaivostoimintaan ei lakiesityksellä muodosteta yksiselitteistä oikeutta eikä siten siitä myöskään vastuuta. Koska yksityisiä ja yleisiä etuja ei laikiperusteisesti määritellä, miten niiden vastuuasemat voidaan todeta ja sopia? Tilanne muodostaa jatkuvan oikeusriidan ja riitelyn perusteet.

Tärkeimmät muutosehdotukset koskevat paliskuntien kuulemista muuallakin kuin erityisellä poronhoitoalueella. Tämä osoittaa halua huomioida alueella toimiva elinkeino nykyistä paremmin. Huomioiminen ei kuitenkaan saa jäädä vain haluiksi kuunnella vaan paliskunnilla tulee olla tosiasiallinen mahdollisuus vaikuttaa alueellensa suunniteltuun kaivostoimintaan niin, ettei se oleellisesti heikennä elinkeinon harjoittamismahdollisuutta.

Kuntien oikeus määrätä kaivostoiminnasta alueellaan kaavoituksella. Kuusamo on ollut ennakkotapaus, joka osoitti, että lakia on pakko muuttaa tältä osin. Case Juomasuo.

Lupien myöntämisen esteenä voi olla paikallisten elinkeino-olojen heikkeneminen. Tämä on tärkeä muutos. Vanhat lait eivät ole huomioineet paikkakunnan elinkeinoille aiheutuvia haittoja vaikka ne esimerkiksi poronhoidon osalta ovat ylittäneet poronhoitolain 2 §:ssä kirjatun huomattavan haitan. On erittäin tärkeää, että paikalliset elinkeinot, poronhoitoalueella erityisesti poronhoito, nostetaan suurempaan rooliin lupaharkinnassa ja niiden heikentäminen on todellinen luvan myöntämisen este.

Viranomaisen velvollisuus puuttua rikkomuksiin.

Tiedottamisen parantaminen ja kehittäminen.

Maanomistajan oikeuden ja päätäntävällän parantaminen. Ei jokamiehen oikeudella tutkimaan maita, vain maanomistajan luvan kanssa ja korvausta vastaan.

2. Mikä on mielestäsi tärkein kaivoslain luonnoksesta puuttuva muutosehdotus? Perustele vastaus lyhyesti.

Vastaajien määrä: 99

Vastaukset

Maanomistajan oikeus kieltää kaivostoiminta maallaan, mikäli hän ei kaivostoimintaa mailleen halua.

Malminetsinnän osalta kaikenkaikkiaan aika perus diibadaabaa, näyttää että yleinen raportointi ja liirumlaarumin kirjoittamisvelvollisuudet erinäisiin hakemuksiin kasvaa, ilman että mikään käytännössä isommin muuttuisi.

Kaivosluvitukseen ja sen muutoksiin en osaa ottaa kantaa.
Laki jää edelleen liian löysäksi ja sallii monikallisille yrityksille mahdollisuuden tulla hyödyntämään Suomen maaperän rikkauksia ilman kaivosveroa. Mikään mahdollinen lain mukainen vakuus ei riitä korvaamaan sitä, että esimerkiksi Saimaa saastuu.
Asukkaiden ja luonnon etujen turvaaminen tuleville sukupolvillekin. Tämän varmistaminen, että näin tapahtuu... Maanomistajille ja kunnille/kaupungeille oikeus laittaa stoppi heti prosessin alussa.
Lakia tulisi muuttaa muiden sivistysvaltioiden lakien suuntaan eli selkeästi määritellä maankuoren alla olevat mineraalit valtion omaisuudeksi, joita ei noin vain tulla varausmenettelyn perusteella ryöväämään. Myös sanktiot ympäristön pilaamisesta ovat alimitoitettut samoin kuin kaivoslupaa haettaessa määrättävien vakuuksien määrä.
Luonnoksesta puuttuu säteilevien ja kemiallisesti myrkyllisten kaivannaisten luettelo. Kaikkien sellaisten malminetsintäluvassa mainitsemattomien radioaktiivisten alkuaineiden sekä myrkyllisten raskasmetallien, joita on kussakin malmiossa mineraalien tai malmikiven seassa, pitää olla este malminetsinnän ja kaivostoiminnan harjoittamiselle.
Esimerkiksi polonium-210 on hyvin voimakkaasti säteilevä ja erittäin myrkyllinen alkuaine, jota on kaikkialla, missä on uraania. Suurin sallittu poloniumaltistus ihmiskehossa on 0,0068 mikrogrammaa. Monissa kulta-uraani-malmioissa säteilevien alkuaineiden pitoisuudet ovat niin suuret, että malmia on mahdoton louhia ja rikastaa niin, ettei aiheuteta poloniumiun pitoisuuden kasvua kaivoksen ja rikastamon lähialueilla maastossa, pintavesissä ja ilmassa.
Luonnoksesta puuttuva tärkein muutosehdotus on mielestäni saamelaisten oikeus tehdä lopullinen päätös oman paliskunnan asianosaisen toimesta heille toimitettujen kaivoshankkeiden toteutuksiin liittyen, sillä vain heidän toimestaan päätöksiä ja niiden toteutuksia voidaan pitää aiheellisena ja luotettavana.
Mahdotonta sanoa näin lyhyellä kommentointiajalla.
En ole perehtynyt luonnokseen. Maanomistajien maille ei tarvitse tulla kuin jokamiehen oikeuksien valossa sienestämään, marjastamaan tai luontokävelyille!
7 §:n 6 momentissa pitäisi rinnastaa hoidettu metsätalousmetsä viljelyyn sopiviin peltoihin, ts. etsintätyö olisi kiellettävä metsätalousmetsässä ilman maanomistajan lupaa. 18 § 6 mom: vahingollisia ympäristövaikutuksia (erityisesti vesistöille) tulee välttää (ei pelkästään niin pitkälle kuin mahdollista vaan täysin). Puhtaiden luonnonvesien (järvien, jokien, pohjavesien ym) säilyminen on turvattava. Puhdas makea vesi on tulevaisuudessa kultaakin arvokkaampaa. 52 § 11 mom: pitäisi olla: estetään vahingollisten ympäristövaikutusten aiheuttaminen (ei pelkästään huomattavien vahingollisten ...)
Toiminnan kieltäminen suojelualueilla ja niiden lähistöllä. Koska ei kaivostoiminta kuulu suojelualueille, ei ole järkeä ensin suojella alue ja sitten pilata ko.ympäristö kaivostoiminnalla.
Luvituksen ja muutoksenhakuprosessien nopeuttaminen. Tämän muutoksen avulla malminetsinnän käytännön toteutusta voitaisiin oikeasti nopeuttaa samalla lisäten investointihalukkuutta. Muutosehdotuksessa ei ole huomioitu lainkaan toimialaa ja sen toteuttamista lainkaan, mikä on käytännössä mahdollista ja mikä ei. Tiettyjä tutkimuksia ei voida esimerkiksi toteuttaa ympärivuotisesti.
Arvokkaita luontoalueita ei olla jättämässä kokonaan kaivostoiminnan ulkopuolelle eikä liioin ole luvassa tiukennuksia lain määräyksiin ympäristön- tai vesiensuojelun osalta.

Seuraamukset luonnolle ovat olleet tähän mennessä tyrmistyttävät, eikä yhtiöitä saada vastuuseen. Tämä ketju pitäisi katkaista yksiselitteisesti ja ilman kiertämismahdollisuuksia.

Mahdollisten kaivosten tulee työllistää ensisijaisesti paikallisia ja lähialueiden asukkaita.

Nyt annetussa esityksessä arvokkaita luontoalueita ei olla jättämässä malminetsinnän ja kaivostoiminnan ulkopuolelle, eikä ympäristön- tai vesiensuojeluun ole tulossa tiukennuksia. Louhintakorvauksia, veroja tai rojalteja Suomen maaperän mineraaleista ei esitetä, niitä ei edes mainita. Malmivarat kuuluvat jatkossakin niitä varanneille yhtiöille, eikä valtiolle kuten useissa verrokkimaissa.

Yksi selkeä heikennys nykyiseen kaivoslakiin on, että malminetsintä voitaisiin aloittaa ennen lupapäätökseen annettujen valitusten käsittelyä. Tämä huonontaa entisestään maanomistajien ja muiden elinkeinojen harjoittajien vaikutusmahdollisuutta. Kaivosyhtiöiden varaukset ja pitkät malminetsintäajat ovat loukanneet vakavasti paikallisten asukkaiden ja elinkeinojen etuja. Esitysluonnos puuttuu näennäisesti varausaikaan lyhentämällä aikaa 24 kuukaudesta 12 kuukauteen. Mukana on kuitenkin takaportti, jolla kaivosviranomaisen voi jatkaa aikaa 24 kuukauteen ilman maanomistajien suostumusta.

Malminetsintäaikaa ei siis olla lyhentämässä eikä maanomistajien tai haitankärsijöiden oikeuksia parantamassa, vaikka hallitus on yksiselitteisesti todennut kaivoslain uudistamisesta: "Säädetään maanomistajan lupa malminetsinnän jatkoluvan edellytykseksi". Maanomistajien, tosin vain osan heistä, näkymystä tiedusteltaisiin 10 vuoden kuluttua!

Toinen esitysluonnoksen kohta, jossa teksti on laadittu harhaanjohtavasti, käsittelee kaivosluvan esteitä. Sen mukaan kaivosluvan esteenä pitää olla etukäteen arvioitavissa oleva, koko paikkakunnan merkittävä asutusolojen tai elinkeinojen heikkeneminen, eikä tietyn kunnan alueen tai tiettyjen elinkeinojen haitta. Kyseessä on jo etukäteen kuolleeksi kirjaimiksi laadittu pykälä.

Esitysluonnos sivuuttaa myös useat ehdotukset, joita selvityshenkilö OTT Pekka Vihervuori esitti vuonna 2019 tekemässään raportissa (TEM 44 2019, <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161678>). Esimerkiksi kattavaa intressivertailua, jossa punnittaisiin suunnitellun kaivoshankkeen hyödyt ja haitat, ei ole tuoreessa esitysluonnoksessa mainittu.

Myös kaivoslupien kauppaaminen ja lupien siirtäminen nähtiin ongelmalliseksi Vihervuoren raportissa, mutta työryhmän luonnoksessa lupien siirtoon ja myyntiin koskevaan asetukseen ei tulisi muutosta.

Hallitusohjelmassa halutaan selvittää kaivosoikeuksien myyntivoittojen verotusta Suomessa silloinkin, kun ne ovat ulkomaisten yhteisöjen omistuksessa. Hallitusohjelmassa esitetään myös mahdollisuutta ottaa käyttöön erillinen kaivosvero, jotta maaperän kaivannaisista saadaan yhteiskunnalle kohtuullinen korvaus. Näistä ei esityksessä ole mainintaa. Niin ikään merenpohjan mineraalit tulisi hallitusohjelman mukaan saattaa lainsäädännön piiriin, mutta siitä ei esityksessä ole sanaakaan.

Sanna Marinin hallitus on luvannut uudistaa paljon kritiikkiä saaneen kaivoslain. Uudistamisessa on luvattu ottaa huomioon lähes 60 000 suomalaisen allekirjoittamat Kaivoslaki NYT -kansalaisaloitteen vaatimukset. On selvää, että TEM:n työryhmä ei näihin tavoitteisiin ole sitoutunut.

Kaivosyrityksille on laitettava erittäin tuntuvat sanktiot luvan- tai lainvastaisista menettelyistä. Niiden vuotuisesta liikevaihdosta on varattava tietty %-osuusvrahostoitavaksi kaivoksen toiminnan loppumisen jälkeisten ympäristötuhojen korjaamiseen. Tämä %-osuus voidaan korvata myös kaivoksen toiminnan aikaisilla investoinneilla ympäristönsuojeluun (ml. meluntorjunta!).

EK-toimistot _eivät saa_ katsoa sormiensa läpi jatkuvia lupamäärien ylityksiä.

EK-toimistojen, kntien ja valtion henkilökunta

ei saa osallistua virkavapaallaan sellaisen yrityksen toimintaan, jonka anomuksia olisivat viranhaltijoina hyväksymässä tai käsittelemässä.

Natura tai suojelualueelle ei missään muodossa voi hakea kaivokselle edes varausta.

Rajaväylän molemmin puolin olevat kaivokset saastuttaa rajajokea. Näiden yhteisvaikutusta ei mikään taho selvitä vaan antaa lisää kaivosvarauksia. Vesistön kestävyys on rajallinen ja kalojen hengissä pysyminen.

1. Kaivostoiminnan ja varausten alueellisiin esteisiin tulisi lisätä kansallispuistot, Natura 2000, luonnonsuojelulle tärkeät alueet kuten saimaannorpan elinympäristön alue, pohjavesi alueet sekä alueet, missä ympäristölle aiheutuneiden haittojen laajuuden riski on merkittävä kuten Järvi-Suomen alue (sen toisiinsa kytköksissä olevan järvien verkoston takia).

Näiden alueiden välitön läheisyys tai kytköksissä olevat alueet tulisi myös olla estetty kaivostoiminnalle. Tämä takaisi, että ympäristölle tärkeät alueet eivät pääse tuhoutumaan hyvinä ajateltujen hankkeiden toimesta, joissa kuitenkin syystä tai toisesta ei ole lakia noudatettu. Kun ympäristön tuhot ovat aiheutuneet, ei ympäristö toivu moneen vuoteen tai jopa koskaan, joten tästä johtuen nämä alueet pitäisi lailla suojata.

2. Kaivostoiminnan tarkastukset kaivoksen voimassaoloaikana, jottei kaivos riko olemassa olevan lain säännöksiä turvallisuuden taikka ympäristön osalta.

Tämä, jotta mahdollisia ympäristöhaittoja ei kertyisi kaivostoiminnan koko ajalta vaan muutoksia toimintaan voitaisiin asettaa jo toiminnan aikana ja suuremmat tuhot osaltaan pystyttäisiin estämään ennen niiden laajenemista.

3. Valtio-omisteisten kaivosten säätely ei tulisi olla kevennetty, tässä viitataan nykyisin Talvivaaraan kaivostoimintaan, jonka on jo todettu olevan ympäristölle haitallinen ja on saanut etuoikeutetun aseman siirtyessään valtion omistukseen.

4.

a) Vastuuvollisuuteen tulisi asettaa myös ehdot tytäryhtiön konkurssin varalle. Kansainväliset emoyhtiöt tulisi tässä tilanteessa ehdottomasti saattaa vastuuseen. Tällä säädöksellä vältettäisiin tilanteet, missä vastuuvollisuus siirtyykin yhtiön konkurssin myötä Suomen valtiolle/ veronmaksajille.

b) Myöskin vastuuvollisuus ei saa vanhentua. Tällä estetään tilanteet, joissa valituskäytäntöihin tukeutuen pystyttäisiin viivästyttämään prosessia ettei vastuuta tarvitsi täyttää.

Kaivoslain muuttamiseksi tehdyssä kansalaisaloitteessa esitettyjä tavoitteita ja keskeisiä ehdotuksia ei ole huomioitu muutosehdotuksessa. Näin ollen Suomi sallisi jatkossakin maaperämme kaivosmineraalien riiston saamatta niistä edes kohtuullista korvausta sekä ympäristöhaitat ja haitat paikallisille elinkeinoharjoittajille. Luonnonvarojen hallinta valtiolle ja maanomistajille nykyisen holtittoman valtauspolitiikan sijaan.

Kaivannaisista tulee maksaa yhteiskunnalle kunnolliset korvaukset louhintamaksun ja mineraaliveron muodossa. Maksuja ohjataan rahastoon, jolla korjataan ympäristövahinkoja.

Ei ole millään tavalla järkevää luovuttaa ilman suurta korvausta esimerkiksi ulkomaisille yhtiöille Suomen luonnonvarjoja.

- Kaivostoimintaa ei tule sallia arvokkailla luontoalueilla!
- Esitysluonnoksen kaivosluvan esteitä käsittelevä teksti on laadittu harhaanjohtavasti. Sen mukaan kaivosluvan esteenä pitää olla etukäteen arvioitavissa oleva, koko paikkakunnan merkittävä asutusolojen tai elinkeinojen heikkeneminen, eikä tietyn kunnan alueen tai tiettyjen elinkeinojen haitta. Kyseessä on jo etukäteen kuolleeksi kirjaimeksi laadittu pykälä!
- Louhintakorvauksia, veroja tai rojalteja Suomen maaperän mineraaleista ei esitetä, niitä ei edes mainita! Malmivarat eivät saa kuulua yhtiölle tuosta vaan ilman korvauksia. Ne ovat valtion (kansan) omaisuutta!
- Kunnilla tulee olla oikeus sanoa halutessaan ei kaivostoiminnalle alueellaan. Maanomistajien, kuntalaisten ja saamelaisten oikeuksia pitää vahvistaa! Hallitus on yksiselitteisesti todennut kaivoslain uudistamisesta: "Säädetään maanomistajan lupa malminetsinnän jatkoluvan edellytykseksi". Maanomistajien, tosin vain osan heistä, näkymystä tiedusteltaisiin 10 vuoden kuluttua! Ei ole oikein!
- Ehdotuksesta puuttuu tyystin selvitysmies Pekka Vihervuoren ehdottama kattava intressivertailu, jossa punnittaisiin suunnitellun kaivoshankkeen hyödyt ja haitat.
- Myös kaivoslupien kauppaaminen ja lupien siirtäminen nähtiin ongelmalliseksi Vihervuoren raportissa, mutta työryhmän luonnoksessa lupien siirtoon ja myyntiin koskevaan asetukseen ei tulisi muutosta. Miksi?

-

Jokainen saa nyt tehdä varauksia □.. Tärkeää olisi rajata oikeus ensin suomalaisille! Nyt varaukset ovat ulkomaisia toimijoita □, ja näyttöä on ettei rakkaus maahan ole kuin taloudellista silloin, etenkin kaivostoimintaan jo ehdittäessä. Luonnonsuojelulliset arvot ja haasteet jäävät toissijaisiksi tai vain sanahelinäksi.

Suomen edullinen ja ilmoitusluonteinen varausjärjestelmä on liian antelias kaivosyhtiöille.

Ks. edellinen. Täytyy olla mahdollisuus myös jättää tästä lausunto. Webropol-kyselyt eivät tyypillisesti hirven montaa merkkiä salli. Onko siis kyse siitä, ettei TEM todellisuudessa halua osallistaa kansalaisia - tällkö nyt saadaan täytettyä se laatikko "on osallistettu"? On täysin kohtuutonta, että kansalaisille jätetään n. viikko aikaa perehtyä hallituksen esitykseen ja valmistautua "kaikille avoimeen tilaisuuteen", joka kuitenkin on rajattu 20 arvotun henkilön 900:sta (tähän lopetettiin ilmoittautumisten hyväksyminen). Kokonaisuudistuksessa tulee käsitellä ja edistää mm. osallistumis- ja muutoksenhakuoikeudet ml. varausvaiheessa, saamelaisten oikeudet alkuperäiskansana (saamelaisia edustavat tahot mukaan päätöksentekoon luvan myöntämisen edellytyksistä), muiden paikallisten oikeudet vaikuttaa luvan harkintaan (ei ole kyse kunnan toimivallasta tai sen vahvistamisesta), toiminnan vaikutusten arviointi ja siihen perustuva päätöksenteko, intressivertailuun pohjautuva päätöksenteko sekä päätösten perusteluvollisuus, varovaisuusperiaate, varautuminen toiminnasta aiheutuvien haittojen korvaamiseen jo lupavaiheessa, luvan myöntämisen esteiden kiertäminen pois laista (mm. 50 §)... Esitys jo itsessään kuvastaa sitä, ettei kyse ole kokonaisuudistuksesta, eikä hallitusohjelman kirjaukset ole toteutumassa TEM:in esityksessä. Maanomistajien asemaa yksin ei tule vahvistaa, vaan myös oikeudenomistajien.

Hallitusohjelmassa sivulla 27 mainittu kaivosvero puuttuu lakiehdotuksesta kokonaan. Kaivosvero täytyy sisällyttää nykyiseen lakiluonnokseen.

Se, että ei ole mainittu, että vesistöt, tärkeät luontokohteet ja Natura- alueet pitää ehdottomasti rajata pois kaivossuunnitelmista. En löytänyt sellaista.

Nyt annetussa esitysluonnoksessa arvokkaita luontoalueita ei olla jättämässä malminetsinnän ja kaivostoiminnan ulkopuolelle, eikä ympäristön- tai vesiensuojeluun ole tulossa tiukennuksia. Luonnonsuojelualueet sekä tärkeimmät vesistöt ja niiden lähialueet tulisi rajata kokonaan kaivostoiminnan ulkopuolelle jo ensimmäisessä lupavaiheessa eli malminetsintävarausvaiheessa. Miksi malminetsintävarauksia edes myönnetään alueille, joille ei myöhemmässä vaiheessa mahdollisesti kuitenkaan voisi perustaa kaivosta? Tässä jätetään takaportti tarkoituksellisesti auki. Laissa tulisi myös mainita, että luonnontieteellisiin geologisiin tutkimuksiin vaadittaisiin erillinen lupa.

Luonnonsuojelualueet, kansallispuistot ja uhanalaisten lajien esiintymisaluet tulee selkeästi rajata kaivostoiminnan ulkopuolelle eikä niille saa myöntää edes malminetsintälupaa.

Suomen luonto on monin paikoin vielä puhdasta (lukuunottamatta kaivostoiminnan jo tähän mennessä pilaamia alueita). Se tulee olemaan jatkossa Suomen valttikortti ilmastomuutoksen aiheuttaessa ympäristöongelmia monin paikoin maapallolla. Emme saa antaa sen tärväytyä lyhytnäköisen ja lyhytaikaisen voiton tavoittelun takia.

Maaomistajan oikeus kieltää totaalisesti ympäristön tuhoaminen maillaan. Omistusoikeus on turvattava!

Maanomistajien vaikutusmahdollisuudet olemattomat ja valta omistamiinsa maihin mitätön. Korvaukset eivät ole missään suhteessa menetyksiin. Perustelu: maanomistajan pitää pystyä päättämään itse malminetsinnästä maillaan sekä kaikista muista jatkovaiheista myös.

Suojelualueita ei ole rajattu kaivostoiminnan ulkopuolelle.

Kaivoslaki ei voi mennä Suomen luonnonsuojelulain edelle. Jos jokin alue on suojeltu, niin sen tulee säilyä suojeltuna.

Nyt annetussa esityksessä arvokkaita luontoalueita ei olla jättämässä malminetsinnän ja kaivostoiminnan ulkopuolelle, eikä ympäristön- tai vesiensuojeluun ole tulossa tiukennuksia. Louhintakorvauksia, veroja tai rojalteja Suomen maaperän mineraaleista ei esitetä, niitä ei edes mainita, vaikka kaikkien edellä mainittujen asioiden pitäisi sisältyä ehdotukseen. Hallitusohjelmassa esitetään mahdollisuutta ottaa käyttöön erillinen kaivosvero, jotta maaperän kaivannaisista saadaan yhteiskunnalle kohtuullinen korvaus. Näistä ei esityksessä ole mainintaa. Malmivarojen tulee kuulua valtiolle, kuten verrokkimaissa, eikä niitä varanneille yhtiöille. Niin ikään merenpohjan mineraalit tulisi hallitusohjelman mukaan saattaa lainsäädännön piiriin, mutta siitä ei esityksessä ole sanaakaan. Yksi selkeä heikennys ehdotuksessa nykyiseen kaivoslakiin verrattuna on, että malminetsintä voitaisiin aloittaa ennen lupapäätökseen annettujen valitusten käsittelyä. Tämä huonontaisi entisestään maanomistajien ja muiden elinkeinon harjoittajien vaikutusmahdollisuutta. Suomeen tarvitaan kaivoslaki, joka rajaa arvokkaimman luonnon kaivostoiminnan ulkopuolelle, vahvistaa kansalaisten vaikuttamisen mahdollisuuksia ja edistää kaivosteollisuuden kestävyyttä. Kuntien mahdollisuutta itse päättää kaavoituksella elinkeinopolittisesti alueidensa maankäytöstä pitää vahvistaa. Luonnonsuojelualueille tai arvokkaiden maa-alueiden läheisyyteen, kuten Heinäveden Valamoon luostarit, ei pidä missään olosuhteissa pystyä perustamaan kaivostoimintaa.

ehkä asiaan liittyvien eri viranomaistahojen toimivalta on vieläkin liian siiloutunut.

Kaivosvero kaivannaisten tuotosta. Vain sillä taataan, että kansainvälisten yritysten harjoittamasta kaivostoiminnasta jää Suomeen muutakin kuin muutama lyhytaikainen työpaikka.

ProHeinävesi, ProYlläs ja Saimaa ilman kaivoksia -ryhmien laatima teksti tuo esille esitysluonnoksen epäkohdat, jotka kaikki tulisi korjata kaivoslain muutoksessa. Kopioin tekstin kokonaisuudessaan tähän ja linkki alkuperäiseen tekstiin on alla.

"Esitysluonnos kaivoslain muutoksista sivuuttaa kansalaisaloitteen ja hallitusohjelman vaatimukset

Kolme kaivoskriittistä ryhmää tyrmää tuoreeltaan TEM:n kaivoslakityöryhmän ehdotukset lain muuttamiseksi. Ryhmien mukaan kaivoslain suurimpia ongelmia ei ole esityksessä huomioitu lainkaan, eikä se muutenkaan vastaa hallitusohjelman asettamia tavoitteita. ProHeinävesi sekä ryhmät ProYlläs ja Saimaa ilman kaivoksia arvostelevat ankarasti esitysluonnosta, jonka TEM:n asettama työryhmä julkaisi 21. elokuuta.

Kaivoskriittisten ryhmien mukaan esitysluonnos ei vastaa Sanna Marinin hallitusohjelman tai Kaivoslaki NYT -kansalaisaloitteen tavoitteita, vaan esitys on laadittu vahvasti kaivosteollisuuden näkökulmasta. Lakiuudistusta valmistelevaa työryhmää onkin arvosteltu esteelliseksi, sillä lain valmistelussa on kaivosyhtiöitä ja vetovastuussa virkamiehiä, jotka ovat aiemmin työskennelleet kaivosteollisuuden tai sen edunvalvojen palveluksessa. Työryhmän kokoonpanosta on tehty kantelu oikeuskanslerille.

Hallitusohjelman mukaan kaivoslain uudistuksen lähtökohtana on ympäristönsuojelun tason parantaminen, kaivosten toimintaedellytysten varmistaminen sekä paikallisen hyväksyttävyyden ja vaikuttamismahdollisuuksien parantaminen. Lisäksi hallitusohjelmassa sitoudutaan kehittämään vakuussääntelyä siten, että ympäristölliset vastuut hoidetaan kaikissa tilanteissa.

Esitysluonnoksen epäkohtia

Nyt annetussa esityksessä arvokkaita luontoalueita ei olla jättämässä malminetsinnän ja kaivostoiminnan ulkopuolelle, eikä ympäristön- tai vesiensuojeluun ole tulossa tiukennuksia. Louhintakorvauksia, veroja tai rojalteja Suomen maaperän mineraaleista ei esitetä, niitä ei edes mainita. Malmivarat kuuluvat jatkossakin niitä varanneille yhtiöille, eikä valtiolle kuten useissa verrokkimaissa.

Yksi selkeä heikennys nykyiseen kaivoslakiin on, että malminetsintä voitaisiin aloittaa ennen lupapäätökseen annettujen valitusten käsittelyä. Tämä huonontaa entisestään maanomistajien ja muiden elinkeinojen harjoittajien vaikutusmahdollisuutta. Kaivosyhtiöiden varaukset ja pitkät malminetsintäajat ovat loukanneet vakavasti paikallisten asukkaiden ja elinkeinojen etuja. Esitysluonnos puuttuu näennäisesti varausaikaan lyhentämällä aikaa 24 kuukaudesta 12 kuukauteen. Mukana on kuitenkin takaportti, jolla kaivosviranomaisen voi jatkaa aikaa 24 kuukauteen ilman maanomistajien suostumusta.

Malminetsintäaikaa ei siis olla lyhentämässä eikä maanomistajien tai haitankärsijöiden oikeuksia parantamassa, vaikka hallitus on yksiselitteisesti todennut kaivoslain uudistamisesta: "Säädetään maanomistajan lupa malminetsinnän jatkoluvan edellytykseksi". Maanomistajien, tosin vain osan heistä, näkymystä tiedusteltaisiin 10 vuoden kuluttua!

Toinen esitysluonnoksen kohta, jossa teksti on laadittu harhaanjohtavasti, käsittelee kaivosluvan esteitä. Sen mukaan kaivosluvan esteenä pitää olla etukäteen arvioitavissa oleva, koko paikkakunnan merkittävä asutusolojen tai elinkeinojen heikkeneminen, eikä tietyn kunnan alueen tai tiettyjen elinkeinojen haitta. Kyseessä on jo etukäteen kuolleeksi kirjaimiksi laadittu pykälä.

Esitysluonnos sivuuttaa myös useat ehdotukset, joita selvityshenkilö OTT Pekka Vihervuori esitti vuonna 2019 tekemässään raportissa (TEM 44 2019, <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161678>). Esimerkiksi kattavaa intressivertailua, jossa punnittaisiin suunnitellun kaivos Hankkeen hyödyt ja haitat, ei ole tuoreessa esitysluonnoksessa mainittu.

Myös kaivos lupien kauppaaminen ja lupien siirtäminen nähtiin ongelmalliseksi Vihervuoren raportissa, mutta työryhmän luonnoksessa lupien siirtoon ja myyntiin koskevaan asetukseen ei tulisi muutosta.

Hallitusohjelmassa halutaan selvittää kaivosoikeuksien myyntivoittojen verotusta Suomessa silloinkin, kun ne ovat ulkomaisten yhteisöjen omistuksessa. Hallitusohjelmassa esitetään myös mahdollisuutta ottaa käyttöön erillinen kaivosvero, jotta maaperän kaivannaisista saadaan yhteiskunnalle kohtuullinen korvaus. Näistä ei esityksessä ole mainintaa. Niin ikään merenpohjan mineraalit tulisi hallitusohjelman mukaan saattaa lainsäädännön piiriin, mutta siitä ei esityksessä ole sanaakaan.

Sanna Marinin hallitus on luvannut uudistaa paljon kritiikkiä saaneen kaivoslain. Uudistamisessa on luvattu ottaa huomioon lähes 60 000 suomalaisen allekirjoittamat Kaivoslaki NYT -kansalaisaloitteen vaatimukset. On selvää, että TEM:n työryhmä ei näihin tavoitteisiin ole sitoutunut.

ProHeinävesi, Pro Ylläs ja Saimaa ilman kaivoksia vetoavat puolueisiin, että Suomelle viimein säädetään kaivoslaki, joka rajaa arvokkaimman luonnon kaivostoiminnan ulkopuolelle, vahvistaa kansalaisten vaikuttamisen mahdollisuuksia ja edistää kaivostoiminnan kestävyttä.

ALLEKIRJOITTAJAT

Pro Ylläs / Äkäslompolon kyläyhdistys

Mauri Kuru

Saimaa ilman kaivoksia

Miisa Mink

ProHeinävesi

Jukka Leppänen"

<https://saimaailmankaivoksia.wordpress.com/2020/08/24/esitysluonnos-kaivoslain-muutoksista-sivuuttaa-kansalaisaloitteen-ja-hallitusohjelman-vaatimukset/?fbclid=IwAR0dUV6eCsmyyymRa1XHoSbtB2aDfXHT16g6iJpBgFicG5HleQlbI79c14g>.

Maanomistajien huomioon ottaminen. Puhdas vesistö.

Ulkomaisten yritysten, tai ulkomaille kytkeytyvien yritysten malminetsintä, tai kaivostoiminta pitää kieltää Suomessa. Tuon kaltainen toiminta ei tuo mitään hyvää, mutta jättää tuhon jälkeensä. Vaikuttaa muinaiselta siirtomaatouhulta.

Edellämäinnittu.

Arvokkaat luontoalueet on rajattava kaivostoiminnan ulkopuolelle. Kaivannaiset määriteltävä valtion omaisuudeksi ja kaivosyhtiön on maksettava niistä yhteiskunnalle reilu vastine esim. verona. Maanomistajien, kunnan ja paikallisten asukkaiden vaikutusmahdollisuuksia on lisättävä. Ympäristön ja päästöjen osalta lupaehtoja ja valvontaa kiristettävä.

Perustelu: Arvokkaiden luontoalueiden tuhoutuminen ja vesistöjen saastuminen ei ole hyväksyttävää ja aiheuttaa moninaisia haittoja: mm. matkailuelinkeino kärsii, ja esimerkiksi soiden ja metsien hiilinielut sekä uhanalaistuvat eliölajimme ovat uhattuna kun kaivoksen saa melko esteettömästi perustaa jopa luonnonsuojelualueelle. Nykyisellään kaivosyhtiö vie tuotot ja jättää usein jälkeensä sotkun kunnan ja/tai veronmaksajien hoidettavaksi. Maanomistajilla, asukkailla ja elinkeinonharjoittajilla on vain hyvin vähän mahdollisuuksia vaikuttaa malminetsintään ja kaivoksen perustamiseen, vaikka he usein jäävät haitan kärsijöiksi, eikä uusi lakiehdotus nykyisellään tee tähän likimainkaan riittävää parannusta.

Malminetsinnän luvitus tulee jatkossakin pysyä kaivoslupaviranomaisen hallinnassa. Malminetsinnän jatkoluvan hakeminen valtioneuvostolta on suuri epäkohta ja tulee hidastamaan lupaprosesseja entisestään. Tämä muutos ei edistä myöskään maanomistajien asemaa eikä selkeyttä lupaprosesseja.

Kaksi tärkeintä kaivoslakiluonnoksesta puuttuvaa muutosehdotusta ovat kaivoksen voitosta paikallisille maksettavat rahat ja mahdollisuus estää kaivostoiminta mikäli se hankaloittaa Suomen kielen ja suomalaisen kulttuurin ylläpitoa ja kehittämistä.

-Virkamiesten ja kaivosyhtiöiden riittämätön vastuu aiheutetuista ympäristövahingoista;
Toiminnasta ja vahingoista aiheutuu hyvin pitkäaikaisia vaikutuksia Suomen luonnolle. Jää veronmaksajien maksettavaksi, jos ylipäättään on edes korjattavissa.

Malminetsinnän ilmoitusasia on samalla jokamiehen oikeuden kaltainen varaus, että tältä alueelta "minä yksin" saan ottaa taloudelliset hyödyt. Tämä kohta pitää kokonaan poistaa. Mikä oikeus ulkomaisilla kaivosyhtiöillä on viedä maamme malmit suurinpiirtein ilmaiseksi? Miksi kaivosyhtiöt saavat jättää varauksia, jotka saattavat mm. matkailuyritykset vuosikymmeniksi siihen pelkoon, että työ menee alta. Tuhottu vesistö = matkailun työpaikkojen menetys.

Poronhoitajat ovat aina alueen oikeudenhaltijoita, kun kaivoslain mukainen hanke on poronhoitoalueella. Tavoitteena ja Vihervuoren raportissa esiin nostettu paliskuntien yhdenmukainen asema ei edelleenkään toteudu ehdotuksessa. Ehdotuksesta puuttuu muutokset kaivoslain 38 §. Sitä tulee muuttaa seuraavasti:

Lupaviranomaisen tulee poronhoitoalueella selvittää yhteistyössä alueella toimivien paliskuntien kanssa luvan mukaisesta toiminnasta aiheutuvat haitat poronhoidolle ottaen huomioon myös muut poronhoitoon vaikuttavat toiminnot hankkeen vaikutusalueella, sekä harkita haittojen vähentämiseksi ja estämiseksi tarvittavat toimenpiteet.

Tämän seurauksena myös kaivoslain 51, 52, ja 54 § tulee muuttaa niin, että poronhoitoon kohdistuvien haittojen estämiseksi annetaan määräykset.

Vaadimme poronhoitolain mukaista neuvottelua, jossa poronhoidon huomioon ottaminen lakiuudistuksessa käydään läpi.

Kaivosmineraalien omistusoikeus puuttuu. Mineraalien omistusoikeus valtiolle tai vähintään mineraalien tuntuva verotus. Tämä tarvitaan koska vakuudet eivät ole lähellekään riittäviä. Lisäksi valtiolta jää huomattava määrä verotuloja saamatta.

Kaivoslain luonnoksen 46 §:ssä säädetään malminetsintäluvan ja kullanhuuhtontaluvan myöntämisen esteistä. Tähän tulisi lisätä, että lupia ei tulisi myöntää luonnonsuojelualueille. Jo etsintätyö pitäisi kieltää luonnonsuojelualueilta edellä kaivoslain luonnoksessa (7 §). Kaivostoiminta ei ole ekologisesti kestävä, jos sitä sallitaan luonnon kannalta arvokkailla alueilla. Luonnonsuojelualueet ovat luonnon kannalta erityisen arvokkaita alueita.

Kaivoshankkeissa olisi tärkeää tehdä myös kattavaa intressivertailua, jossa punnittaisiin suunnitellun kaivoshankkeen hyödyt ja haitat, tämä puuttuu esitysluonnoksesta.

Etsintätyön sisältöä ja ilmoitusvelvollisuutta tulisi tarkentaa. Mitä on vähäinen näytteenotto, mitä muuta saa tehdä, riittääkö lehti-ilmoitus yms. Ainakin asetuksessa näitä pitäisi tarkentaa.

Kaivosyhtiöiden myyntivoitto on säädettävä verolliseksi. Maaperän ja merenpohjan mineraalien tulee kuulua Suomen valtiolle, ei varauksen tehneelle yhtiölle. Myös yksityisen maanomistajan on saatava hyvitystä siitä, että hänen maillaan toteutetaan kaivostoimintaa.

On kestävämpää, että yksittäinen yritys voi ottaa korvauksetta haltuunsa Suomen maaperässä olevia mineraaleja.

Kaivostoimijat on ehdottomasti veloitettava huolehtimaan/ maksamaan aiheuttamansa vahingot ympäristölle myös mahdollisten konkurssien yhteydessä esim. keräämällä alusta lähtien ylimääräinen "vero", joka käytetään täysimääräisesti ympäristön siistimiseen.

Kaivoslaki on vanhentunut kokonaisuudessaan.

Mikäli hyödynnettävää malmia löytyy, tulisi malmin ensisijaisesti kuulua Suomen valtiolle, perustettavalle valtion kaivosrahastolle. Mikäli malmin hyödyntäminen myydään ulkomaiselle kaivosyhtiölle olisi malmin senhetkisestä arvosta syytä olla Suomeen valtiolle huomattavalta osin verotettavaa tuloa. Malmin arvon määrittäminen olisi Suomen valtion kaivosviranomaisilla. Verotusoikeus olisi myös Saamelaisilla omilla alueillaan Saamelaiskäräjien päättämässä muodossa. Kohtuullinen osa tästä verotulosta tulisi kanavoida maanomistajille ja kunnille. Perustelu: Norjan öljy on parlamentaarisesti valvotun öljyrahaston käsissä. Siinä hyvä malli.

Erillinen kaivosvero tai -maksu. Sillä voitaisiin jatkossa varmistaa, että nykyistä suurempi osa kaivostoiminnan taloudellisista hyödyistä jää Suomeen.

Jo varausvaiheessa tulisi vaatia 360 asteen kokonais selvitys jossa otetaan huomioon alueen muut elinkeinot, luonnonsuojelulliset näkökohdat ja muut maanomistajille ja luonnon moninaisuudelle mahdollisesta kaivostoiminnasta aiheutuvat haitat. Varauksia ja malminetsintälupia ei tulisi myöntää alueille joilla kaivoksen avaaminen olisi näiden seikkojen vuoksi epäedullista koko alueen kehitykselle tai sen luonnolle. Täten luonnonsuojelualueet, Natura 2000 alueet, tärkeimmät vesistöt ja pohjavesialueet tulisi jo alunperin jättää varauskäytännön ulkopuolelle.

Nykyinen käytäntö asettaa kaivosteollisuuden muiden toimialojen edelle. Ei ole järkevää kehittää aluetta luontoarvoihin perustuen jos yllä leijuu potentiaalisen kaivoksen leima. Esimerkiksi Etelä-Savon kunnat saavat elinkeinonsa puhtaista elintarvikkeista ja matkailusta. Tästä imagoa ollaan nyt pilaamassa neljällä malminetsintävarauksella!

Myönnetylle tutkimusalueelle ei ole pakko tehdä tutkimuksia. Ainut pakko on maksaa maanomistajakorvauksia - parempi olisi vaatimus tehdä ja investoida tutkimuksiin.

Ei tulisi saada edes varata alueita ilman alueen kuntien ja maanomistajien suostumusta. Ympäristönsuojeluviranomaisia olisi konsultoitava jo varausvaiheessa. Nykykäytännöllä ihmisille aiheutetaan turhia pelkoja ja huolia. Kaivostoiminnan epäkohdista jo varausvaiheesta lähtien on kansalaisten ja yhteisöjen saatava valittaa maksuttomasti. On väärin, että täysin muiden toiminnasta joutuu maksamaan valittaessaan.

Kaivoslain luonnoksessa arvokkaita luontoalueita ei olla jättämässä malminetsinnän ja kaivostoiminnan ulkopuolelle, eikä ympäristön- tai vesiensuojeluun ole tulossa tiukennuksia. Mitään louhintakorvauksia tai veroja kaivostoiminnasta ei myöskään esitetä, saati mainita. Nämä ovat vakavia puutteita, ja vastoin hallitusohjelman, sekä "Kaivoslaki NYT" -aloitteen linjauksia.

kaivoslain uudistus ei noudata hallitusohjelman henkeä.

Kaivosmineraalien tulisi olla valtion omaisuutta ja niiden käytöstä tulisi maksaa kaivosveroa. Ympäristöhaittojen varalta kaivosyhtiöiden pitäisi maksaa vakuusrahaa, mikä käytettäisiin haittojen kompensointiin ja toiminnan alasarjoon. Talvivaaran kaivoksen ympäristövahinkojen maksumieheksi joutui Suomen valtio.

En ole varma, ymmärsinkö oikein lukemaani, siksi haluan kuunnella alustukset

Arvokkaita luontoalueita ei olla jättämässä malminetsinnän ja kaivostoiminnan ulkopuolelle, eikä ympäristön- ja vesiensuojeluun ole tulossa tiukennuksia. Kaivostoiminta aiheuttaa vesien saastumista, ympäristölupia rikotaan toistuvasti. Myös pohjavedet vaarassa.

Virkamiesten toimintaa ei oikeastaan lainkaan valvota eikä heillä ole mitään vastuuta / seuraamuksia laiminlyönneistään. On luotava resurssoitu järjestelmä, jossa TUKES:n toimintaa todellisesti valvotaan.

Lakiehdotuksessa pitää määritellä maaperän ja merenpohjan kaivosmineraalien kuuluminen Suomen valtion ja maanomistajien omistukseen Suomen perustuslakia noudattaen. Malmivarat ovat kertaalleen hyödynnettävä luonnonvara ja niiden keräämisestä kuuluu maksaa korvaus sille, jonka omistamalta alueelta ne poistetaan.

Tämä on ongelmakohta nykyisessä laissa, eikä luonnoksessa esitetä siihen muutosta:

"Kaivoslain nojalla jokaisella on toisenkin alueella oikeus tehdä kaivosmineraalien löytämiseksi tehdä geologisia mittauksia ja havaintoja sekä ottaa vähäisiä näytteitä, jos toimenpiteistä ei aiheudu vahinkoa eikä vähäistä suurempaa haittaa tai häiriötä."

- Miksi kaupalliseen toimintaan tähtäävä etsintä on jokamiehen oikeus? Sen pitäisi aina olla luvanvaraista toimintaa vaikka aiheuttaisi vain vähäistä haittaa!

Hallitusohjelmaan nojaten kaivoslain tarkoitus ei voi olla "edistää s,t&e kestävää malminetsintää ja kaivostoimintaa...", vaan järjestää malminetsintä ja kaivostoiminta siten että se on s,t &e kestävää..."

Kaivostoiminnan haitankärsijät tulisi määritellä laajemmin, ja kaivosalueen ympärille määritellä riittävän suuri (esim. 10 km säteellä oleva) suojavaojoikeus, jonka asukkailla olisi oikeus saada korvauksia kiinteistöjen arvonmenetyksestä ja ympäristöhaitoista.

Ei oteta huomioon mitä sen jälkeen kaikki jää auki siivous jäljet mitä jää!

Ei oteta huomioon mitä sen jälkeen kaikki jää auki siivous jäljet mitä jää!

Malminetsintälupien enimmäiskesto tulee lyhentää 15 vuodesta 10 vuoteen. 15 vuotta on kohtuuttoman pitkä aika maanomistajille elää epävarmuudessa.

Ei oleellisesti muuta voimassa olevaa kaivoslakia. Se sallii kansallisvarallisuuden ryöstämisen. Se ei huomioi ilmastonmuutosta, sosiaalista, ekologista ja taloudellista kestävyttä, mitä hallitusohjelmakin edellyttää.

Ei estä kansallisvarallisuutemme ryöväämistä sijoittajien pohjattomiin taskuihin pilaamalla asuinympäristömme, luontomme ja kalavetemme.

Kaivoslakiluonnos ei ole tehty hallitusohjelman kirjauksia kunnioittaen joten se pitää palauttaa valmisteluun. Paheksun Työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) kaivoslakiluonnosta. Esitysluonnoksessa ei ole riittävällä tavalla huomioitu Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman kirjauksia, talousvaliokunnan kaivoslakimietinnön kirjauksia eikä Vihervuoren kaivoslakiselvityksen kirjauksia. Esitys ei myöskään ota riittävällä tavalla huomioon kansalaisten 58 000 kansalaisen KaivoslakiNYT tavoitteiden kirjauksia.

Kuvaavaa on myös ettei kaivosveroa ja yhteisöjen osuutta kaivoksien tuotoista käsitellä samaan aikaan kaivoslain uudistamisen kanssa - eikä kaivoksien haitoista aiheutuvia korvauksia aiota korottaa maa- ja vesialueiden eikä muiden elinkeinojen edustajille. TEMmin kaivoslakiluonnos onkin vesitetty versio hallitusohjelman kirjauksista mm. kuntien päätäntävällän, muiden elinkeinojen huomioonottamisen sekä vesialueiden omistajien oikeusturvan kannalta. Esityksessä ei myöskään selkeästi rajata arvokkaita vesistöjä, suojelualueita ja kansallispuistoja malminetsinnän eikä kaivostoiminnan ulkopuolelle. Kaivoksista ei saa tulla mitään ympäristö-, kaivannaisjäte- ja luonnonsuojelulain vastaisia, laittomia vaikutuksia. Ratkaisu on ajoissa tehty ympäristöarvointi (YVA), joka sisältää myös sosiaaliset vaikutukset

Yleisesti ottaen kaivoslakiluonnoksessa ei ole kunnioitettu hallitusohjelman kirjauksia. Merkittävimpänä puutteena mainitsisin sen, että kaivosluvan edellytyksenä tulee olla lainvoimainen ympäristölupa ja YVA, jotka kiertotalouden periaatteiden mukaan ottavat huomioon kaivoksen ja sen jätteiden koko elinkaaren aikaiset vaikutukset. Kaivosjätteiden ollessa kyseessä nämä vaikutukset jatkuvat satoja ellei tuhansia vuosia, josta kirjataan osuvasti Ruotsin valtion tarkastusviraston raportissa vuodelta 2015, Gruvavfall - ekonomiska risker for staten.

Ei ole otettu huomioon Saimaalla Pien -Saimaan tilaa, mikä nyt jo huonontunut turpeennostoista 40 vuotta ! Telkkälän kaivannot voivat laajentua ja Saimaa pilaantuisi mahdollisten ” Talvivaaran ” mukaisesti myös Suur Saimaalle

Kaivoslakityöryhmän uusi esitysluonnos kaivoslain muutoksista sivuuttaa kansalaisaloitteen ja hallitusohjelman vaatimukset:

Lakiluonnoksen mukaan:

- Varaus on edelleen jokamiehen oikeuden kaltainen oikeus nopeimmalle, tämä lähtökohta on syytä korjata
- Arvokkaita luontoalueita ei olla jättämässä kaivostoiminnan ulkopuolelle.
- Ympäristön- tai vesiensuojeluun ei ole tulossa tiukennuksia.
- Malminetsintä voitaisiin aloittaa jo ENNEN lupapäätökseen annettujen valitusten käsittelyä
- Louhintakorvauksia, veroja tai rojalteja ei esitetä. Rikkomusten pelkkä oikaisu ja sen valvonta ei riitä ilman huomattavia taloudellisia sanktioita
- Malmivarat kuuluvat jatkossakin niitä varanneille yhtiöille, ei valtiolle kuten useissa verrokkimaissa. Tämä ehdottomasti korjattava.

Ehdotettu kaivoslain 1 §:n 3 momentin tavoitteena on ottaa huomioon 3) toiminnan vaikutukset ympäristöön ja maankäyttöön, luonnon monimuotoisuuteen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö.

Kaivoslain lupajärjestelmä (varaus, malminetsintä, kaivoslupa) ei kuitenkaan ota millään muilla tavoin kuin, 18 §: 1 momentin 3 kohdassa, jonka mukaan toiminnanharjoittajalta kielletään kaivosmineralien ilmeinen tuhlaus ja ehdotetun 6 §:n 4 kohdassa, jonka mukaan kaikki kaivosmineraalit teknistaloudellisesti luvitetaan samalla kertaan, huomioon kaivosmineralien kestävä käyttöä. Kaivosmineralien kestävä käytön sisältö tulisi ensiksi määritellä, jotta se voisi toteutua kaivoslaissa.

Lopulta kaivoslain first come, first served- periaate tulisi sisällyttää kestävyyskriteerien sisään niin, että kaivosmineralien käyttö turvataan ylisukupolisesti. Kestävyys tulisi arvioida varausjärjestelmästä lähtien esimerkiksi alueidenkäytön suunnittelun keinoin, hyväksi käyttämällä GTK:n laajaa tietovarantoa kaivosmineralien määrästä ja sijoittumisesta.

Kohdassa kolme keskeiset.

Kaivosluvan/piirin myöntämisen, jatkamisen ja lopettamisen edellytykseksi tulee laittaa ympäristö- ja sosiaalisten vaikutusten arvioinnit (YVA ja SOVA) ja lainvoimainen ympäristölupa, joka käsittää koko kaivoksen elinkaaren vaikutukset, erityisesti kaivannaisjätteiden vaikutukset myös pitkien aikojen kuluessa.

Myös malminetsintälupien harkinnassa on huomioitava mahdollisen tulevan kaivoshankkeen vaikutukset alueella ja hankkeen soveltuvuus ja toteuttamiskelpoisuus sekä toisaalta edellytettävä ympäristölupa- tai ilmoitusmenettelyä, koska esim. kairauskäsittely vaarallisia kiinteitä ja vesijätteitä, ja näitä päätyy pohjaveteen luvanvaraisia kemikaalien ohella ja myös meluvaikutukset ovat merkittävät.

https://tukes.fi/documents/5470659/20498128/AASakattiMining_kairausten_Natura-arviointi_2019_julkinen.pdf/3c64fc1e-bf04-e4be-1f0c-38d74c572608/AASakattiMining_kairausten_Natura-arviointi_2019_julkinen.pdf

Haittojen estämiseksi ja korvaamiseksi tulee olla ympäristöluoaviranomaisen YVA- ja SOVA-arviointiin perustuvat vakuus- ja korvauskäsittelyt kaikkien haittojen estämiseksi ja korvaamiseksi

PERUSTELUT

Ympäristövaikutukset- ja haitat loukkaavat perustuslain omistus-, elinkeinoharjoittamis- ja ympäristöoikeuksien suojaa.

Eduskunta on yksimielisesti edellyttänyt kaivoslain korjaamista CETA-sopimuksen perusteella. Ilman kaikkien ympäristövaikutusten selvitystä myönnetty kaivos- tai malminetsintäoikeus voi johtaa välimiesoikeudessa äärimmäisen kalliiseen tuomioon, esimerkkejä seuraavassa:

Tetrahyan vs. Pakistan, jossa kaivosluvan myöntämättä jättäminen monikansallisten yhtiöiden ehdoilla reilun 200 miljoonan investointien jälkeen, johti korkoineen 5.9 mrd USD sakkoon, joka kylläkin on uudelleen käsittelyssä

<https://icsid.worldbank.org/cases/case-database/case-detail?CaseNo=ARB/12/1>

<https://www.trtworld.com/magazine/multi-billion-dollar-fine-on-pakistan-puts-the-spotlight-on-a-secret-court-29141>

Crystallex vs Venezuela, jossa ympäristöluvan myöntämättä jättäminen aiheutti n. 1.4 mrd USD korvaukset

[https://icsid.worldbank.org/cases/case-database/case-detail?CaseNo=ARB\(AF\)/11/2](https://icsid.worldbank.org/cases/case-database/case-detail?CaseNo=ARB(AF)/11/2)

<https://www.businesswire.com/news/home/20160405006346/en/Crystallex-awarded-US1.386-billion-ICSID-expropriation-Las>

Euroopassa Gabriel resources on haastanut Romanian valtion oikeuteen 4.4 mrd \$ summasta Rosia Montanan kultakaivoshankkeen kariuduttua mm. kansalaisten vastustukseen. Hankeella oli kaivoslupa eli "exploitation license", muttei ympäristölupaa.

<http://www.gabrielresources.com/site/corporate.aspx>

<https://icsid.worldbank.org/cases/case-database/case-detail?CaseNo=ARB/15/31>

<http://www.mining.com/romania-says-gabriel-resources-4-4bn-lawsuit-over-halted-project-cant-be-heard-by-arbitrators/>

On kyseenalaista, olisiko hankkeelle voinut myöntää ympäristölupaa, hankeen selvitykset eivät tosiasiaassa vastanneet EUn normeja.

Gabrielin toiminta on vuodesta 2015 ollut riskisijoittajien rahoilla tapahtuvaa oikeudenkäyntiä Romaniaa vastaan. Yhtiön tappiot ovat 2017-2019 tilinpäätösten mukaan 37.7 \$, 50,6 \$ ja 45.5 \$ eli yhteensä 133,8 Ca \$.

<http://www.gabrielresources.com/site/financialreports.aspx>

Pelkät oikeudenkäyntikulut voivat siten päätyä satoihin miljooniin

1) Malminetsintälupaan pitäisi tarvita maanomistajan suostumus jo ennen yhtä ainoata jalan askelmaa toisen mailla! Tällainen toiminta ei ole mitään marjanpoimintaa jokamiehen oikeuksin.

*En halua maanomistajana yhtään mineraalitutkijaa mailleni: en maille, järvelle, enkä ilmasta käsin!

2) Maanomistajien yksityistä omistusoikeutta täytyy vahvistaa. Anteeksi vaan, mutta maanomistaja omistaa itse maansa, eikä niistä päättä valtio, Tukes, kaivosyhtiöt tai sähköyhtiöt. Suomessa edelleen jyllää kommunismi. Pakkolunastetaan pilkkahintaan maita teiden tai sähkölinjojen vuoksi. Tässä sitten kolmas piru (kv-kaivosyhtiöt) varastamaan yksityisomaisuutta ja vielä valtion siunauksella! Monilla maataloussuvuilla maat on olleet omistuksessa yli sata, jopa satoja vuosia.

3) Järvien suojelua ja pohjavesiä ei ajatella sekuntiakaan.

4) Muut syyt: omakohtaisesti suku on viettänyt eräässä saassa kaikki juhannukset jo 70 vuotta (50-luvulta)+ olemme juoneet huolelta järvivettä. Paljon mökkejä eräällä rannalla suvulla, maat omistettu sata vuotta. On pidetty puhtaana! Alkuasukkaat huolehdimme vesistä+maista, koska siellä on pyykätty avannossa, marjastettu, sienestetty, kalastettu, viljelty maata, hoidettu karjaa, metsästetty, soudettu, leivottu paikallisruokia, tuotu vauvat+vaarit savusaunaan virkistymään, pidetty sukujuhlia, itketty, naurettu ja tehty lisää lapsia. Lähdetty yliopistoihin ja palattu vähintäänkin kesäisin juurille.

Alkuasukkaiden satavuotinen järviparatiisi on nyt pahasti uhattuna! Ja meitä sukuja on Suomen maaseudulla paljon.

Nyt annetussa esityksessä arvokkaita luontoalueita ei olla jättämässä malminetsinnän ja kaivostoiminnan ulkopuolelle, eikä ympäristön- tai vesiensuojeluun ole tulossa tiukennuksia. Louhintakorvauksia, veroja tai rojalteja Suomen maaperän mineraaleista ei esitetä, niitä ei edes mainita. Malmivarat kuuluvat jatkossakin niitä varanneille yhtiöille, eikä valtiolle kuten useissa verrokkimaissa.

Yksi selkeä heikennys nykyiseen kaivoslakiin on, että malminetsintä voitaisiin aloittaa ennen lupapäätökseen annettujen valitusten käsittelyä. Tämä huonontaa entisestään maanomistajien ja muiden elinkeinojen harjoittajien vaikutusmahdollisuutta. Kaivosyhtiöiden varaukset ja pitkät malminetsintäajat ovat loukanneet vakavasti paikallisten asukkaiden ja elinkeinojen etuja. Esitysluonnos puuttuu näennäisesti varausaikaan lyhentämällä aikaa 24 kuukaudesta 12 kuukauteen. Mukana on kuitenkin takaportti, jolla kaivosviranomaisen voi jatkaa aikaa 24 kuukauteen ilman maanomistajien suostumusta.

Malminetsintäaikaa ei siis olla lyhentämässä eikä maanomistajien tai haitankärsijöiden oikeuksia parantamassa, vaikka hallitus on yksiselitteisesti todennut kaivoslain uudistamisesta: "Säädetään maanomistajan lupa malminetsinnän jatkoluvan edellytykseksi". Maanomistajien, tosin vain osan heistä, näkymystä tiedusteltaisiin 10 vuoden kuluttua!

Toinen esitysluonnoksen kohta, jossa teksti on laadittu harhaanjohtavasti, käsittelee kaivosluvan esteitä. Sen mukaan kaivosluvan esteenä pitää olla etukäteen arvioitavissa oleva, koko paikkakunnan merkittävä asutusolojen tai elinkeinojen heikkeneminen, eikä tietyn kunnan alueen tai tiettyjen elinkeinojen haitta. Kyseessä on jo etukäteen kuolleeaksi kirjaimeksi laadittu pykälä.

Esimerkiksi kattavaa intressivertailua, jossa punnittaisiin suunnitellun kaivoshankkeen hyödyt ja haitat, ei ole tuoreessa esitysluonnoksessa mainittu.

Kaivoslupien kauppaamista ja lupien siirtämistä koskevaan asetukseen ei olisi työryhmän luonnoksessa yöryhmän luonnoksessa tulossa tarvittavaa muutosta.

Hallitusohjelmassa halutaan selvittää kaivosoikeuksien myyntivoittojen verotusta Suomessa silloinkin, kun ne ovat ulkomaisten yhteisöjen omistuksessa. Hallitusohjelmassa esitetään myös mahdollisuutta ottaa käyttöön erillinen kaivosvero, jotta maaperän kaivannaisista saadaan yhteiskunnalle kohtuullinen korvaus. Näistä ei esityksessä ole mainintaa. Niin ikään merenpohjan mineraalit tulisi hallitusohjelman mukaan saattaa lainsäädännön piiriin, mutta siitä ei esityksessä ole sanaakaan.

Luonnonsuojelualueita ei ole määritely no go -alueiksi eikä asiaa ole selvitetty.

Niitä on useita, kts. Kaivoslaki nyt kansalaisaloite tarkemmin. Tärkeimpänä nostaisin maanomistajien ja kunnan oikeuden kieltää malminetsintä maallaan, perusteena se, ettei kaivostoimintaa ja siihen liittyvää luonto suuresti muuttavaa toimintaa voi rinnastaa jokamiehen oikeuteen. Toisena yhtä tärkeänä nostaisin esille sen, että ympäristöön- ja luonnonsuojeluun liittyvien lakien tulee ohjana tärkeimpänä eli ns. kattolakina kaivostoimintaan liittyviä lakeja jo alusta lähtien. Kolmantena yhtä tärkeänä asiana sen, että malminetsintä varausluvista tulee jo heti alkuvaiheessa rajata pois luontoarvoiltaan (erityisesti myös tällaisten alueiden vesistöt huomioiden) tai kulttuuriarvoiltaan tärkeät alueet,.

Arvokkaita luontoalueita ei olla jättämässä malminetsinnän ja kaivostoiminnan ulkopuolelle, eikä ympäristön- tai vesiensuojeluun ole tulossa tiukennuksia. Louhintakorvauksia, veroja tai rojalteja Suomen maaperän mineraaleista ei esitetä, niitä ei edes mainita. Malmivarat kuuluvat jatkossakin niitä varanneille yhtiöille, eikä valtiolle kuten useissa verrokkimaissa.

Yksi selkeä heikennys nykyiseen kaivoslakiin on, että malminetsintä voitaisiin aloittaa ennen lupapäätökseen annettujen valitusten käsittelyä. Tämä huonontaa entisestään maanomistajien ja muiden elinkeinojen harjoittajien vaikutusmahdollisuutta. Kaivosyhtiöiden varaukset ja pitkät malminetsintäajat ovat loukanneet vakavasti paikallisten asukkaiden ja elinkeinojen etuja. Esitysluonnos puuttuu näennäisesti varausaikaan lyhentämällä aikaa 24 kuukaudesta 12 kuukauteen. Mukana on kuitenkin takaportti, jolla kaivosviranomaisen voi jatkaa aikaa 24 kuukauteen ilman maanomistajien suostumusta.

Malminetsintäaika ei siis olla lyhentämässä eikä maanomistajien tai haitankärsijöiden oikeuksia parantamassa, vaikka hallitus on yksiselitteisesti todennut kaivoslain uudistamisesta: "Säädetään maanomistajan lupa malminetsinnän jatkoluvan edellytykseksi". Maanomistajien, tosin vain osan heistä, näkymystä tiedusteltaisiin 10 vuoden kuluttua!

Toinen esitysluonnoksen kohta, jossa teksti on laadittu harhaanjohtavasti, käsittelee kaivosluvan esteitä. Sen mukaan kaivosluvan esteenä pitää olla etukäteen arvioitavissa oleva, koko paikkakunnan merkittävä asutusolojen tai elinkeinojen heikkeneminen, eikä tietyn kunnan alueen tai tiettyjen elinkeinojen haitta. Kyseessä on jo etukäteen kuolleeksi kirjaimiksi laadittu pykälä.

CETA-sopimusta koskevan lainsäädännön puuttuminen kokonaisuudessaan: CETA-sanaa ei edes mainita koko kaivoslakiehdotuksessa tai sen perusteluissa!

PERUSTELUT:

A) Kaivoslakiehdotus ei huomioi mm. Talousvaliokunnan mietinnön (TaVM 7/2020 vp) lausuntoja CETAan liittyen.

Esimerkiksi sivu 16: "CETAn investointisuoja säännöillä voidaan arvioida olevan sitä suurempi merkitys, mitä enemmän muutokset vaikuttaisivat toimintansa jo aloittaneiden kaivosyhtiöiden asemaan. Talousvaliokunta korostaa, että kaivoslain uudistuksen valmistelussa ja sen aikataulussa on huomioitava tämä seikka ja se, että erityisesti siirtymäsäännösten muotoilulla on keskeinen merkitys kannemahdollisuuksien rajaamisessa."

B) Kaivoslakiehdotus ei myöskään huomioi ns. Vihervuoren raportissa (TEM: Kaivostoimintaa ohjaavan lainsäädännön toimivuuden arviointi) selvityshenkilön vaatimuksia CETA-asioiden selvittämisestä.

Sivu 10: "Selvityshenkilö ei ota kantaa tähän arvioon, mutta pitää tarpeellisena, että CETA-sopimukseen tai mahdollisiin uusiin investointisuoja sopimuksiin liittyvät varautumisnäkökohdat otetaan lainmuutostarpeita ja muutosten sisältöä arvioitaessa huomioon."

Ehdotuksessa valittu kaavaratkaisu ei ota kantaa tilanteeseen, jossa esiintymä sijaitsee useamman kunnan alueella.

Maakuntakaava on poistettu esityksestä vaikka MRL:n uudistustyössä asiaa ei ole lopullisesti ratkaistu.

1. Korvaukset ja verot valtiolle ja kunnille normaalien yritysverojen ja lähdeverojen lisäksi puuttuvat.

2. Perustelut: on toimittava ulkomaisten mallien mukaan soveltaen yhteisöverojen lisäksi myös kaivosveroja ja/tai rojalteja myyntituloista, koska malmiesiintymä on veropohja siinä missä mikä muu arvopohja tahansa:

a. Chilessä sovelletaan myös veroja myyntituloista yhteisöveron lisäksi:

Valtion ja kuntien kantamat kaivosverot kannetaan mineraalien hyödyntäjän kaivostoiminnasta saamista toiminnallisista myyntituloista markkinahintatason mukaan, ei keinotekoisesti alennettujen siirtohintojen tuloista. Vero peritään asteittain progressiivisesti ja vaihtelee 5 prosentista 34,5 prosenttiin.

b. Tai Australian mallia soveltaen:

Yhteisövero 30 % (Kanada 26,7 %, Chile 24 %). Australiassa efektiivinen verokanta oli 54,3 % sisältäen rojalteja sekä valtion ja alueiden verot

c. Myös voidaan soveltaa malmiesiintymän kiinteistöveroja, jolloin verottaja arvioi veropohjaksi malmiesiintymän arvon. Tätä veroa voidaan noudattaa jo ennen myyntitulojen syntymistä tuotannosta.

Rajoitukset malminetsinnän kesto-aikaan tulisi perustua enemmän realismiin. Useilla alueilla malminetsintää voi tehdä vain 3-5 kuukautta vuodessa (sualueet, muut rajoitusalueet), jos sitä halutaan tehdä myös ympäristön kannalta hyvin.

- luonnonsuojelualueet, natura-alueet, kansallispuistot ja vedenotossa olevat pohjavesialueet tulisi olla etsintätoiminnan ulkopuolelle, sinne ei kaivoksia!!! kirjaus puuttuu 7 §, 18§, 46 §

Vesialueidenomistajien (osakaskunnat) puuttuvat. Vesialueidenomistajien oikeuksia, kuulemisia ja vaikutusmahdollisuuksia tulee parantaa.

Lisäksi puuttuu kaivoshankkeiden vaikutushankkeiden piirissä muiden elinkeinojen vaikutusvaltaa sekä puuttuu kuntien oikeus rajata alueita malminetsinnän ja kaivostoiminnan ulkopuolelle.

Vähintään Kaivoslaki Nyt -aloitteen asiat pitää huomioida. Kaivoslain tulee varmistaa, että mineraaleja hyödynnetään ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla. Kaivannaiset määriteltävä valtion omaisuudeksi ja kaivosyhtiön on maksettava niistä yhteiskunnalle reilu vastine esim. verona. Arvokkaat ja ilmaston kannalta tärkeät luontoalueet on rajattava kaivostoiminnan ulkopuolelle. Maanomistajien, kunnan ja paikallisten asukkaiden vaikutusmahdollisuuksia on lisättävä. Ilmoitukseen perustuvaa varauskäytäntöä tulee siksi joko luopua tai siirtää käytäntöön, jossa varauksesta tulisi maksullinen. Ympäristönsuojelulain mukainen lupamenettelu ja kokonaisarvio pitää hoitaa ennen kaivosluvan myöntämistä. Ympäristön ja päästöjen osalta lupaehtoja ja valvontaa kiristettävä. Kaivannaistoimintaan liittyvistä luvista tulee vastata ympäristönsuojelulaissa määritelty ympäristölupaviranomainen. Viranomaisilla on velvollisuus valvoa kaivosmineraaleja sisältävän esiintymän näytteiden ottoa ja oikeus ottaa näytteitä.

Kansallispuistoihin ja luonnonsuojelualueisiin ei saa kajota millään poikkeusluvalla. Niiden ympärille on myös muodostettava riittävän suuri ns.varoalue, joka myös rajataan kaivostoiminnan ulkopuolelle, huomioiden myös maisemat, vesistöt, kulttuurihistoria ja alueen asukkaiden mielipiteet sekä eläimistö. Kaivostoiminta näkyy, kuuluu ja vaikutukset ulottuvat kauas.

Kuinka määritellään ja millä perusteilla kaivosyriyukseksi sopiva yritys niin kaivostoimintaan kuin tutkimusluvankin saajaksi. Aivan mielivaltaiset mahdollisuudet virkamiesten toimintaperusteena. Tällöin on vaarana käydä kuten 1979-80, että Esa Timonen ja S A Tervo totesivat sopivan yrittäjän ja takasivat, että rahat ei loppu. Siitä muodostui osaamisen aukko, joka oli mieluisa "täyttää oikeilla osaamisilla".

Myös muualla kuin erityisellä poronhoitoalueella tulisi kuulemisen lisäksi paliskunnilla oikeudenhaltijoina olla mahdollisuus vaikuttaa neuvottelemalla poronhoidolle aiheutuvien haittojen estämiseksi tai vähentämiseksi. Lisäksi lainsäädännöllä tulisi entistä paremmin vastata siihen tilanteeseen, että malminetsinnästä tai kaivostoiminnasta aiheutuu arvioitua enemmän haittaa poronhoidolle. Haittavaikutuksia tulisi puolueettoman tahon seurata ja jos haittaa on arvioitua enemmän, tulee niistä neuvotella uudelleen.

Malminetsintä tulisi yksiselitteisesti kieltää luonnonsuojelualueilla ja niiden lähialueilla. Esimerkiksi Oulangan kansallispuiston kautta Paanajärveen laskevan Kitkajoen valuma-alueella Juomasuolla tai Käylän ja Säkkilän kylillä ei pitäisi sallia kairausta ja väkisin eteenpäin vietävää kaivoshanketta vaan toiminta tulisi välittömästi lopettaa. Uraaniesiintymistä johtuen hankkeesta tulisi myös puhua avoimesti uraanikobolttikulta-kaivoksena eikä piilotella uraanin ja siten koko kaivostoiminnan riskejä vesistölle. Lain laatijoiden tulisi pitää mielessä, että puhdas vesi on kaikista arvokkain luonnonvaramme ja kaivostoiminnassa on huomioitava ihmisten virheiden mahdollisuus (todennäköisyys) ja esimerkiksi uraanin hengenvaarallisuus kaikelle elävälle.

Erittäin monet tällä hetkellä vireillä olevat kaivoshankkeet, esimerkiksi Sokli, on haettu vanhan v. 1969 kaivoslain mukaan. Yhtiöt jättivät puutteellisia hakemuksia kiireellä juuri ennen uuden kaivoslain voimaantuloa, jotta välttyivät uuden lain lupaehdoilta. Tätä ei enää tule sallia vaan uusi kaivoslaki on erittäin tärkeää ulottaa koskemaan kaikkia uusia ja vanhoja kaivoshankkeita, jotta lailla aidosti voidaan vaikuttaa muutokseen toiminnassa.

Kaivosvero/royalti valtiolle hyödynnetyn malmin arvosta.

Perustelu: kaivosveron määräytymisen periaatteet tulisi mielestäni kirjata kaivoslakiin

Kaivosluvan edellytyksenä tulisi olla ympäristö- ja sosiaalisten vaikutusten arviointi sekä lainvoimainen ympäristölupa, joka käsittää koko kaivoksen elinkaaren vaikutukset.

Kunnille suuntautuva osuus maanomistaja- ja louhintakorvauksista. Kuntien tulisi saada nykyistä enemmän hyötyä etsinnästä ja kaivostoiminnasta.

Tasavertaisuus maanomistajia ja elinkeinon harjoittajia kohtaan. Maanomistajan oikeus omaan maahan ja omaan elinkeinoonsa. Nyt kaivokselle annetaan etuoikeus maankäyttöön.

3. Mitä muuta haluat nostaa esiin?

Vastajien määrä: 98

Vastaukset

Kysymyksissä ja vastauksissa kaivoslain uudistamisessa TEM:n sivuilla vastataan kysymykseen "Miksi kaivosteollisuudella on niin vahva edustus työryhmässä?", että "Jokaista työryhmään kutsuttua tahoaa pyydettiin nimeämään edustajakseen sekä jäsen että varajäsen. Kaivosteollisuus ry:llä ei siten ole muita sidosryhmiä vahvempaa edustusta työryhmässä."

Se sivuuttaa täysin sen, että virkamiehistä löytyy myös entisiä kaivosteollisuudessa toimineita henkilöitä. Tämä yhdessä sen kanssa, että kansalaisjärjestöjä ei päästetä luonnosten tekoon mukaan ei kestä tarkastelua oikeudenmukaisen päätöksenteon kantilta katsottuna.

Kaivostoiminta vaikuttaa liian paljon ympäristöönsä ja tuotot karkaavat muille maille. Se on häpeällistä ja kaiken tämän yhdistelmä murentaa uskoa oikeudenmukaiseen, rehelliseen Suomen valtioon.

Nämä edellä mainitsemani sekä sen että alueen ihmisiä kuunneltaisiin paremmin.

Haluan korostaa kaivosteollisuuden kauaskantoisia vaikutuksia. Puhdas ja kaunis luonto on tärkeä osa suomalaisuutta ja Suomea. Onko meillä oikeasti varaa vaarantaa jotain näin korvaamatonta, joka on osa kansallisidentiteettiämme ja joka on myös maamme vientituote? Kaivoslaissa täytyy turvata ainutlaatuinen luontomme ja saada kaivostoiminnalta vakuudet ympäristövahinkojen ja konkurssien varalta. Yhteiskuntamme täytyy saada riittävät korvaukset louhinnasta sekä louhituista mineraaleista, joista saadut tulot näyttäisivät valuvan pääosin ulkomaille, sillä varauksia on tehty ulkomaisten yritysten toimesta. Mitä Suomi hyötyy siitä, että emme saa kunnolla korvauksia omilta mailtamme louhituista mineraaleista ja ympäristöhaitoista? Tässä täytyisi katsoa kauaskantoisempia seuraamuksia; mitä Suomesta on jäljellä, jos luontomme vesistöineen ja pohjavesineen menevät pilalle? Suomeen suuntautuva turismi – niin kotimainen kuin ulkomainenkin – perustuu pitkälti kauniiseen, muualla maailmassa ennenkuulumattoman puhtaaseen luontoon. Eikö meidän pitäisi siis vaalia kansallisidentiteetin sekä taloudellisten syiden takia luontoamme, suojella tärkeitä alueita ja vaatia vähintäänkin kohtuullisia korvauksia?

LISÄKSI kiinnostaisi tietää että miten kohdat 4.1.3 ja erityisesti 4.1.9 tullaan toteuttamaan käytännössä?

Kohdasta 4.1.3 voinee syntyä automaatti, jolla viranomaisen systemaattisesti kieltää yksityisen luvalla tapahtuvan malminetsinnän ennen malminetsintäluvan myöntämistä, koska työkaluja tai resursseja tällaisten asioiden yksityiskohtaisempaan arviointiin ei ole olemassa.

Kohta 4.1.9 on todella kummallinen, koska "Varauspäätöksestä valittaminen" on kokonaisuutena täysin nykyisen KL ulkopuolella - millään taholla tai viranomaisella ei käsittääkseni ole siihen nykyisen lain mukaan oikeutta. Tämä on siis suorassa ristiriidassa KL 44§ kanssa. Olisiko parempi valistaa kansaa siitä mikä Varaus käytännössä on, ja että se ei oikeuta ketään yhtään mihinkään, vain etuoikeuttaa jonkin tahon tekemään malminetsintälupahakemuksen (eli etuoikeus varata alue). Jos tämä menee tällaisenaan läpi, niin malminetsintä Lapissa tulee hankaloitumaan, tai ainakin viranomaisten työtaakka kasvaa ILMAN ETTÄ SAAVUTETAAN YHTÄÄN MITÄÄN HYÖTYÄ KENELLEKÄÄN.

Kaivostoiminnan päättymisen jälkeinen ennallistaminen on kovin vaikeasti määriteltävä asia ja jättää paljon tilaa tulkinnalle.

Ulkomaisten kaivosyhtiöiden häikäilemättömyydelle stoppi.

Ilmastonmuutos etenee nopeammin kuin kukaan on voinut ennustaa. Tämä merkitsee mm. juomavesivarantojen kuihtumista ensin eteläisellä pallonpuoliskolla, mikä puolestaan merkitsee laajamittaista muuttoliikettä juomaveden perässä. - Onko Suomella tässä tilanteessa varaa pilata ainoatakaan järveä, josta juomavettä toistaiseksi voi ottaa? Kaivostoiminta on pilannut jo useita vesistöjä lopullisesti eikä meillä yksinkertaisesti ole varaa pilata yhtäkään uutta vesistöä. Elintärkeän juomaveden ohella puhtaat vesistöt ja puhdas luonto on matkailuelinkeinon suurin vetonaula maailmalla.

Ei ole olemassa ekologisesti kestäväää kaivostoimintaa, vaan kaivostoiminta aiheuttaa aina haittoja luonnolle ja ihmisille sekä vaurioittaa ympäristöä. Haittojen ja vaurioiden laatu ja laajuus riippuvat malmion ominaisuuksista ja louhinnan tavasta. Tästä syystä uudessa kaivoslaissa pitää olla kohta, joka määrittelee kaivostoiminnan louhintaveron alaiseksi elinkeinon tai teollisuuden harjoittamiseksi.

Haluaisin nostaa esiin ja toivoisin painottamista asiaan; Suomen Lapin, maaperän, vesistöjen ja soiden, sekä Natura-alueiden suojelu tehokkaammin ja kaiken ympäristöä ja alkuperäiskansaa kuormittavan ja uhkaavan toiminnan välttäminen.

Mahdotonta sanoa näin lyhyellä kommentointiajalla.

1. Miten Suomen lait turvaavat maanomistajien omistusoikeuden omiin maihinsa. Miten voi olla mahdollista, että Tukes toimii kuin Euroopan omistaja luvatta tutkimuksia muiden ihmisten omistamille maille?!!
2. Maanomistajien omistusoikeuden täytyy olla niin vahva, että se on ja pysyy. Maanomistaja päättäköt itse oman maansa käyttötarkoituksen.
3. Miten turvataan haavoittuvat Suomen järvet, kun päästetään kv-kaivosyhtiöt mellastamaan kansallisaarteidemme läheisyyteen. Ekokatastrofi taattu.
4. Pohjavedet ovat Suomen tärkeintä kansallisomaisuutta. Tulevissa kriiseissä on turvattava kotimainen huoltovarmuus: puhdas vesi ja maataloustuotteet. Omavaraisuus on tärkeää muuttuvassa maailmassa. Miten voi olla mahdollista, että tätä aspektia ei oteta näissä asioissa lainkaan huomioon. Lyhytnäköistä politiikkaa!
5. Kuunnelkaa paikallisia. Järvi-Suomeen ei kukaan halua yhtään kaivosta!

#saimaailmankaivoksia tulee leviämään koko Suomen alueelle. Olette suuttaneet Suomen kansan,mökkiläiset, järvi-ihmiset sekä maanomistajat laajalla rintamalla.

Kuten vastauksestani kohtaan 2 ilmenee, monissa kohdissa merkitys vesitetään lisäyksillä "niin pitkälle kuin mahdollista", "huomattava" jne. Onko missään määritelty, milloin vahingollinen ympäristövaikutus on huomattava?

Vakuus kaivostoiminnan jälkien siistimiseksi pitää olla riittävä, sen riittävyys pitää olla esitettynä ja todennettuna hakemuksissa. Myös valtion verotusmahdollisuutta myydyistä mineraaleista pitää parantaa lainsäädännöllä.
Kaivoslakiin tehdyt muutosehdotukset tekevät malminetsinnän käytännössä todella haastavaksi. Maanomistajaluvitus, valtioneuvoston luvitus ja lyhennetty tutkimuksiin käytettävissä aika nykyolosuhteissa ei tule edistämään laadukkaan tutkimustyön tekemistä, vaan päinvastoin. Kyse on kansainvälisestäkin merkittävästä alasta, ja tämä tulee vaikeuttamaan merkittävästi mm. investointihalukkuuteen. Käytännön malminetsintä pyritään nyt tekemään mahdottomaksi.
Suomen ei kuulu missään tapauksessa luovuttaa maaperästä esiin kaivettavia malmivaroja automaattisesti niitä varanneille yhtiöille. Useissa verrokkimaissa malmivarat ovat valtion omaisuutta, ja niiden omistussuhteesta päätetään erikseen tapauskohtaisesti.
Suomen luonnonvarojen ja -rikkauksien tulee olla suomalaisten hallinnassa. Hetken toimivia kaivoksia ei saa perustaa tuhoamaan sukupolviksi luontoa. Maanomistajien vastustus on riittävä syy luopua kaivoshankkeesta; melu, saasteet, pöly ym. häiriöt eivät ole korvattavissa.
TEM:n työryhmä vaihdettava ja työ aloitettava heidän osaltaan uudestaan.
Kaivosten hyödyt ja haitat eivät noudata kuntarajoja. Esimerkiksi Hannukaisen kaivoksen ympäristökuormitus kohdisuusi koko Tornion-Muonionjokeen kahden valtakunnan alueelle ja Perämereen. Siksi mahdollisen kaivosverojen tuottoja ei pidätä ohjata vain kuntiin vaan vaikutusalueille ja valtiolle, joka monessa tapauksessa on viime kädessä osoittautunut ympäristövahinkojen maksajaksi.
Jos kaivosveron tuotot ohjataan vain kuntiin, se voi muodostaa kielteisen kannustimen, joka houkuttelee usein köyhiä kuntia ottamaan kaavoituksen kautta kohtuuttomia ja harkitsemattomia riskejä ilman riittävää vaikutusten arviointia.
Miksi takametsien mummojen on hankittava mökkeihinsä kymmenien tuhansien jätevesihuoltolaitteet pissimistensä hoitamiseen, mutta kaivokset saavat surutta pilata laajoja maa- ja vesistöalueita ilman pelkoa sanktioista?
Vaikka kaikki Suomen ihmiset tekisivät tarpeensa luontoon (missä aines on kuitenkin maatuva), niin se määrä olisi kuitenkin pienempi kuin yhden ainoan kaivoksen yhden ainoan vuoden aikana tekemä ympäristötuho - joka sitäpaitsi on paljon pidempiaikainen, joskus jopa lopullinen. Esimerkkejä kaivosyrityksten härskistä toiminnasta Suomessa on aivan liikaa. Yksittäiset Suomen kansalaiset ovat aivan eriarvoisessa (huonommassa) asemassa kuin kansainväliset kaivosyhtiöt. Voitot valuvat ulkomaille, mutta saasteet ja ongelmat jäävät tänne. Ja luonto pilalla.
Suomeen on saatava kaivoksille rajat ja maksut niin korkeiksi ettei koko kaunista maata myydä kaivosyhtiöille tuhottavaksi. Luonto tuhoetaan vain kerran.
Tällä hetkellä on ensiarvoisen tärkeää, että tämä lakiuudistus saadaan oikein ja ettei Suomen valtiota, veronmaksajia, luontoa taikka elinkeinonharjoittajia "sumuteta" silmiin kansainvälisen kaivostoiminta korporaatioiden toimesta. Liian kauan ovat nämä kuin myös lobbarit saaneet myllätä ja tuhota, nyt on muutoksen aika.
Miksi Suomi on edelleen ulkomaisten kaivosyhtiöiden temmelyskenttä? Uuden kaivoslain pitäisi puuttua tähän, eikä luovuttaa kansallisomaisuuttamme pilkkahintaan ja käyttää veronmaksajien rahoja yhtiöiden aiheuttamien ympäristö- ym. haittojen korjaamiseen.
Vakuudet ympäristövahinkojen, konkurssien ja jälkitöiden varalle säädetään riittäväksi.

Haluan että käsittelyssä kuullaan kansalaisia, muidenkin elinkeinojen harjoittajia kuin kaivosteollisuuden (esim. matkailuala), ja ajatellaan viimeinkin tulevaisuutta ja koko kaivosasiaa luontoarvojen vinkkelistä PITKÄLLÄ TÄHTÄIMELLÄ (satoja vuosia) ! Tämä asia on ollut pitkään aivan retuperällä Suomessa, mutta nyt olisi onneksi mahdollisuus tehdä hyviä ratkaisuja!

Perustuen Golder Associates Oy:n kokemukseen malminetsintäyritysten konsulttina, haluamme nostaa esiin seuraavat seikat:

Varauksen esteet:

Pidämme perusteltuna sitä, että jo varausvaiheessa varausalueesta poistetaan 7§ 2 momentin (alueet, joilla ei saa harjoittaa etsintätyötä) sekä 9§ 4 momentin (alueet, joilla malminetsintä edellyttää ao. viranomaisen lupaa) mukaiset esteet. Varauksen myöntäminen alueelle, jolle ei kuitenkaan voida myöntää malminetsintälupaa, ei ole tarkoituksenmukaista. Samalla haluamme tuoda esiin, että malminetsinnän (jatkossa myös varauksen) esteet on tällä hetkellä määritelty melko hankalasti. Esteiden määrittelyä olisi hyvä selkeyttää ja mieluiten yhdistää ne samaa pykälään.

Varausajan lyhentäminen:

Varausten myöntäminen pääasiassa 12 kk ajaksi voi osoittautua ongelmalliseksi. Käytännön kokemuksemme mukaisesti lupahakemusten valmistelua joudutaan kiirehtimään, jos varausaika on 12 kk. Lisäksi § 61 esitetty muutos, jonka mukaisesti luvanhaltijan tulee olla olennaisilta osin toteuttanut luvan perusteena olevan tutkimussuunnitelman mukaiset toimenpiteet, edellyttäne hakemusvaiheen tutkimussuunnitelmien nykyistä tarkempaa määrittelyä. Tarkemman tutkimussuunnitelman laadinta edellyttää enemmän valmistelu-aikaa. Lyhenevä varausaika yhdistettynä lisääntyvään valmistelutarpeeseen vaikuttaa ongelmalliselta.

Suoritettut tutkimukset jatkoluvan edellytyksenä:

Pidämme perusteltuna sitä, että jatkolupa myönnetään vain alueelle, jossa on lupa-aikana harjoitettu tehokasta malminetsintää. Jotta voidaan todeta, onko hakemusvaiheessa esitetyt tutkimukset suoritettu, olisi tarpeen esittää jotakin tietoa tutkimusten mittaluokasta hakemuksen yhteydessä.

Kuitenkin samalla täytyy turvata mahdollisuus tutkimussuunnitelman tarkentumiseen tutkimusten aikana. Malminetsintä on luonteeltaan tarkentuvaa tutkimusta, eikä malminetsintälupaa haettaessa ole siten mahdollista määrittää kovinkaan tarkkaa tutkimussuunnitelmaa. Esimerkiksi alueella tehtäväksi tulevien kairausten ja muiden koneellisten tutkimusten määrä ja suuntautuminen tai edes toteutusvuosi ei ole malminetsintälupaa haettaessa tiedossa. Näin ollen vaatimuksen toteuttamiseen tulee määritellä toimintatapa, jossa hakuvaiheessa voidaan edelleen esittää varsin yleisluontoinen suunnitelma ja tarkentaa sitä lupa-ajan kuluessa.

10 v malminetsintäaika, jonka jälkeen tarvitaan maanomistajan suostumus:

Pidämme perusteltuna, että maanomistajille aiheutuvaa epävarmuuden aikaa pyritään lyhentämään. Kuitenkin malminetsinnän turvaamiseksi pidämme tärkeänä, että ko. 10 v aikajakso kuluu ainoastaan silloin, kun alueella tosiasiallisesti on mahdollista harjoittaa tehokasta malminetsintää. On siis tärkeää, että ko. 10 v aikaan ei sisälly esimerkiksi jatkoaikojen hakemusaika tai sellainen aika, jolloin lupapäätös on valituksenalainen. Maanomistajien ja muiden sidosryhmien on myös tärkeää saada täsmällistä tietoa aikarajasta ja sen kulumisesta.

Lisäksi haluamme tuoda esiin, että merkittävien malminetsintähankkeiden osalta kokonaisuakataulua venyttää useilla vuosilla se, että kaivosviranomaisen käsittelyajat sekä mahdollisten valitusten oikeuskäsittely kestävät hyvin kauan. Tehokkain tapa lyhentää monivuotisia prosesseja olisikin taata kaivosviranomaiselle ja muille ao. viranomaisille riittävät resurssit, jotta malminetsintäluvat ehdittäisiin käsitellä viivytyksettä, esimerkiksi kuuden kuukauden kuluessa ja jatkoluvat nopeamminkin, ja valitusprosessit ratkeaisivat kohtuullisessa ajassa.

Muiden elinkeinojen huomioiminen:

Lähtökohtaisesti on perusteltua, että myös muille elinkeinoille aiheutuvat merkittävät vaikutukset huomioidaan. Voidaan myös pitää sekä malminetsintää harjoittavan että muiden sidosryhmien kannalta selkänä, että malminetsintälupaa ei myönnetä sellaiselle alueelle, jonne ei kuitenkaan ole mahdollista saada lupaa mahdollisen esiintymän hyödyntämiseen.

Muutoksen käytännön toteutus on kuitenkin haastavaa. Mikäli lupaava esiintymä saadaan paikannettua, vasta jatkosuunnittelussa selviää mihin itse kaivos sekä siihen liittyvä muu infrastruktuuri voisivat sijoittua. Esimerkiksi tietyn herkän alueella alapuolisessa kallioperässä oleva malmi saattaa, tilanteesta riippuen, olla hyödynnettävissä siten, että malmi kaivetaan maan alla ja kaikki maanpäällinen infrastruktuuri sijoittuu herkän alueen ulkopuolelle. Muihin elinkeinoiniin kohdistuvat vaikutukset riippuvat kaivoksen sijainnin ohella erittäin merkittävästi myös toiminnan volyyymista, käytettävistä teknologioista ja niihin liittyvistä maankäyttötarpeista, oheistoimintojen sijoituksesta, kaivoksen toiminta-ajasta ja lukuisista muista seikoista, joita on mahdollista ratkaista vasta hankesuunnittelun edetessä. Hankesuunnittelu voidaan aloittaa vasta siinä vaiheessa, kun tutkimuksin on voitu todeta, että alueella on mahdollisesti hyödyntämiskelpoisia mineraalivarjoja. Mikäli malminetsintä estetään jo alkutekijöissään, menetetään mahdollisuus kehittää ympäristön ja elinkeinot hyvin huomioiva hanke.

Siltä osin kuin muille elinkeinoille aiheutuvaa haittaa kuitenkin pidetään malminetsinnän esteenä, tulee merkittävän haitan määrittelyn olla erittäin selkeä. Valtaosa nykyisen lain 7§ ja 9§:ssä mainituista esteistä on helppo selvittää ennakkoon kartalta tai maastossa taikka kunnan lausunnon perusteella, ja malminetsintäluvan hakija pystyy rajaamaan alueet pois hakemuksesta. Näin hakija ei joudu käyttämään resursseja luvan hakemiseen alueelle, jolle sitä ei voida myöntää. Elinkeinolle aiheutuva haitta ei kuitenkaan ole välttämättä yhtä selkeä rajaus, esimerkiksi silloin kun kyseinen muu elinkeino perustuu vaikkapa luonnonrauhaan tai alueen imagoon yleisesti. Tällaisen arvon määrä ja mahdollinen heikentyminen ovat osin subjektiivisia asioita. Näin ollen laissa tai sitä koskevissa ohjeissa on voitava pitävästi määrittellä, millaisessa tilanteessa lupa on myönnettävissä ja milloin ei. Ehdotuksen

mukaan lupa on myös myönnettävissä, mikäli haitta voidaan lupamääräyksin estää. Myös tältä osin täsmällistä määrittelyä ja ohjeistusta tarvitaan etukäteen, jotta malminetsintälupaa hakevalla säilyy kohtuullinen oikeusvarmuus.

- Golder Associates Oy

Miten Saimaan ja muiden vesistöjen puhtaus taataan uudessa laissa?

Olisi korkea aika tuoda kaivoslaki tasolle, jolla se palvelee yhteiskuntaamme ja suojaa ainutlaatuista luontoamme, ei vain kaivosyhtiöiden omistajia.

Haluan pitää puheenvuoron, sekä mahdollisuuden jättää tästä lausunnon.

Hallitusohjelman sivulla 196, luvussa 3.1 Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi, mainitaan, että laissa maanomistajan lupa tulisi säätää malminetsinnän jatkoluvan edellytykseksi.

Myös tämä tulisi liittää lakiluonnokseen.

Jo varausvaiheessa pitää kysyä maanomistajilta lupa varaukseen. Aina maanomistajalla tulee olla mahdollisuus kieltäytyä varauksesta, luvasta ja kaivoksesta.

Kaivoksen pitää koko toiminnan ajan huolehtia ympäristöstä ja kaivoksen lopettaminen täytyy valvoa Ely- keskuksen tms taholta. Valvonnan täytyy kestää vuosia, että kaikki on kunnossa.

Ely- keskuksen räytyy lopettaa kaivostoiminta, jos ympäristöasioista ei huolehdi.

Uusi laki pitäisi tulla voimaan myös nykyisten varausten, lupien ja kaivosten osalta heti, kun se astuu voimaan.

Kenellekään kaivosyhtiölle ei pidä antaa mitään lupia, jos se on aiemmin toiminut epäeettisesti.

Kaikkien ihmisten mielipiteet on otettava huomioon kaivoslakia suunnitellessa.

Kaivoslakityöryhmä on LIIAN kaivospainotteinen.

Ottakaapa huomioon Suomen monien kaivosten ongelmat.

Jos varauslupa tai etsintälupa perutaan, se pitää olla pysyvä määräys, ettei mökkiläisen tai muun asukkaan tarvitse olla koko loppuelämänsä varuillaan. Mökin arvo muuten laskee, kukaan ei halua ostaa mökkiä ja ihmiset ovat vihaisia, surullisia, kun oma elämäntyö menee hukkaan. Perintö hupenee lapsilta avolouhokseen....

Monien elinkeino menee jo luvan myötä.

Monet sukupolvet ovat asuneet seudulla satoja vuosia, elämän jatkuvuus loppuu.

Lain useassa kohdassa (mm. alla mainitut pykälät) viitataan "huomattaviin vahingollisiin ympäristövaikutuksiin" mutta ilmaisu on epämääräinen ja tulkinnanvarainen. Onhan se ollut laissa jo aiemminkin, mutta sillä ei tunnu olevan merkitystä, vaan vakavia ympäristövahinkoja on päässyt syntymään. Laissa tulee tarkemmin määrittellä, mitä kyseisellä ilmaisulla tarkoitetaan.

18 § Kaivosluvan haltijan velvollisuudet:

7) kaivoksen sulkemiseen liittyvät toimenpiteet toteutetaan siten, ettei suljetusta kaivoksesta aiheudu haittaa ihmisten terveydelle tai vaaraa yleiselle turvallisuudelle tai huomattavia vahingollisia ympäristövaikutuksia.

48 § Kaivosluvan myöntämisen esteet:

Vaikka kaivosluvan myöntämisen edellytykset täyttyvät eikä luvan myöntämiselle ole tässä laissa säädettyä estettä, lupaa ei saa myöntää, jos kaivostoiminta aiheuttaa vaaraa yleiselle turvallisuudelle, aiheuttaa huomattavia vahingollisia ympäristövaikutuksia
On käsittämätöntä että me suomalaiset luovutamme maaperämme malmivarat vastikkeetta ulkomaisten yhtiöiden hyödynnettäväksi. Suomen valtion ja maanomistajien hyöty kaivostoiminnasta jää vähäiseksi, ja haitat jäävät veronmaksajien maksettavaksi. Ympäristötuhoista kärsivät useat tulevatkin sukupolvet. Malmivarantojen tulee kuulua Suomen valtiolle ja maanomistajille, ja niiden hyödyntämisestä tulee saada kohtuullinen ja riittävä korvaus. Lisäksi kaivosteollisuuden vastuu ympäristötuhojen korjaamisesta on saatava aukottomaksi.
Herkillä ja vahingoittuvilla vesistö- ja luontoalueilla kaivostoiminta on kiellettävä! Jokaisesta kaivettavasta mineraalista, kullasta tms on maksettava valtiolle osuus . Tämä tulee rahastoida tuleville sukupolville kuten Norjassa tehdään.
Malminetsinnälle haettava lupa maanomistajalta ja kunnalta ei Temmiltä. Kairauksille ja kaikille kaivauksille myös ja lisäksi ympäristövaikutusten, ihmisiin ja elinkeinoihin kohdistuvien vaikutusten arviointi. Ennalta koottava kaivauksia tekeviltä rahasto kattamaan ympäristötuhojen korjauksia. Kaivosvero moninkertaiseksi.
Koko työryhmä on mielestäni jäävi tehtävässään. Miten siihen voidaan ottaa ihmisiä, joiden edustamat tahot hyötyvät taloudellisesti äärimmäisen paljon Suomen valtiolle mahdollisimman huonosta, epäselvästä ja löperöstä laista.
Ajetaanko kaivoslain uudistuksessa Suomen valtion, ympäristön ja suomalaisten veronmaksajien etuja vai ylikansallisen kaivosteollisuuden?
Työryhmä tullenee ehdottamaan kaivoslain uudistuksessa kuntien roolien vahvistamista.
Tämä on hyvä, mutta miten hallitaan mahdollisimman hyvin kaivannaisteollisuuden ympäristöhaittojen leviämisen ennaltaehkäisy ja toteutuneen haitan hoitaminen?
Ympäristöhaitat kun ulottuvat todennäköisesti alueellisesti yhden kunnan aluetta laajemmalle.
Kaivoslakiryhmän esitysluonnos ei vastaa Sanna Marinin hallitusohjelman tai Kaivoslaki NYT -kansalaisaloitteen tavoitteita, vaan esitys on laadittu vahvasti kaivosteollisuuden näkökulmasta. Lakiuudistusta valmistelevaa työryhmä on esteellinen, sillä lain valmistelussa on kaivosyhtiöitä ja vetovastuussa virkamiehiä, jotka ovat aiemmin työskennelleet kaivosteollisuuden tai sen edunvalvojien palveluksessa.
Kaivosyritykset tulisi myös velvoittaa maksamaan ennakoon jonkinlaiseen rahastoon varoja, joilla hoidetaan mahdollisia niiden jättämiä ympäristövahinkoja.
Toivon aitoa ja avointa päätöksentekoa.
Luonnonsuojelualueet ovat syystä suojeltuja. Meillä on täällä vielä sellaisia verrattaen puhtaita ja ainutlaatuisia paikkoja joita ei saa tuhota. Esim. Saimaan aluetta ei mikään rahamäärä korvaa, jos se pilataan tavalla tai toisella sinne sopimattomalla teollisuudella.
Suomen kaivoslaki mahdollistaa kehitysmaatasoisen riiston, eikä uusi lakiluonnos tee tähän mitään oleellista parannusta. Kaivosten hyvin vähäinen työllistävä vaikutus ei ole likimainkaan riittävä hyöty jotta kaikki niiden aiheuttamat haitat kannattaisi kärsiä ja avokäisesti lahjoittaa louhitut mineraalit kaivosyhtiölle ilman asiallista korvausta maanomistajalle ja yhteiskunnalle. Olen myöskin hyvin pöyristynyt siitä, että lakia valmistelemaan on otettu kaivosyhtiöiden edustajia sekä kaivosyhtiöiden etua aiemmin ajaneita

henkilöitä sankoin joukoin ja luonnonsuojeluasiantuntemusta ja vastakkaisen näkökulman edustajia on otettu mukaan vain hyvin vähäisesti. Nykyisellään lakiluonnos ei täytä hallitusohjelman sille asettamia tavoitteita ja myöskin Kaivoslaki nyt-kansalaisaloitteen vaatimukset on pitkälti sivuutettu. Minusta tällainen toiminta on omiaan herättämään epäluottamuksen viranomaistoiminnan puolueettomuutta ja asianmukaisuutta kohtaan, kuten todettiin jo edellisestä asian selvitystyöstä Sipilän kaudella, jota tekemässä oli osittain samoja henkilöitä kuin tätä lakiluonnostakin.

TEM tämän hetkinen luonnos kaivoslain muutoskohdista koskien malminetsintää ja etenkin maanomistajan suostumusta 10 vuoden jälkeen tapahtuvaan malminetsintään tulee hyvin todennäköisesti vähentämään malminetsinnän investointeja Suomeen. Tämä myös hidastaa malminetsinnän ja kaivostoiminnan prosessia, joka puolestaan vähentää uusien investointien syntymistä alalle. Muutosehdotukset altistavat myös epävirallisten sopimusten tekemisen maanomistajan ja toiminnan harjoittajan välille. Suunnitelluilla muutoksilla ohjataan investointeja pois Suomesta sekä vaikeutetaan alan läpinäkyvyyttä.

"Saamelaisilla alkuperäiskansana on Suomen perustuslain 17 §:n 3 momentin nojalla oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan, joka edellyttää muun muassa sitä, että saamelaisille on turvattava tosiasiallinen mahdollisuus vaikuttaa saamelaisten elinympäristöä koskevaan päätöksentekoon. Oikeus kehittää kieltään ja kulttuuriaan on katsottava niin perustavanlaatuiseksi oikeudeksi, että niin saamelaiskäräjillä kuin kolttien kyläkokouksella on oltava valitusoikeus varauspäätöksiä koskevista asioista. Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi 165 §:ään uusi 4 momentti, jonka mukaan varauspäätökseen saisi hakea muutosta saamelaiskäräjät, kun varausalue sijoittuu saamelaisten kotiseutualueelle ja kolttien kyläkokous, kun varausalue sijoittuu koltta-alueelle."

Myös suomalaisille olisi varattava edellä esitetyn kaltainen kielen ja kulttuurin kehittämiseen liittyvä valitusoikeus kaivoshankkeista. Sitä voisi toteuttaa käytännössä kaivosalueilka sijaitsevat kunnat joissa on suomalaisenemmistö. Saamelaiskäräjillä pitäisi olla mahdollisuus kieltää kaivoshankkeet kokonaa saamelaisalueella.

Kaivoshankkeissa tulisi esittää yksityiskohtainen suunnitelma miten kaivosluvan haltija aikoo estää kaivoksen vaikutusalueella olevien uhanalaisten luontotyyppien ja eliölajien kantojen vahingoittumisen kaivostoiminnan yhteydessä, mikäli luontokartoituksessa löytyy edellä mainittuja. Uhanalaisten luontotyyppien ja eliölajien säilyttämisestä koituvat kulut tulisi huomioida kaivosluvassa vaadittavassa vakuudessa.

Myös kaivosalueen maisemointisuunnitelma ja sen tarvittavat vakuudet tulisi olla hankittuna jotta kaivoslupaa voisi hakea.

Lisäksi uudessa kaivolaisissa olisi myös syytä säätää kaivosyhtiön maksettaviksi tulevista rojalteista eli yhtiön voitosta otettavasta rahasanmasta joka jäisi kaivosalueen lähiseudun kehittämiseen.

- Varauskäytännön poistaminen
- Suomen perustuslaki kaivoslakien edelle
- Virkamiesten vastuu löperöistä päätöksistä ja valvonnasta.
- Riittävä vakuus kaivosyhtiön aiheuttamien ympäristövahinkojen korjaamiseksi
- Ceta-sopimuksen riskiä ei huomioida riittävästi

Saimaa ilman kaivoksia. Luonteri ilman kaivoksia = ei malminetsintää/Juva, Koikkala. Luonteri on rauhoitettu järvi, jossa suojellaan Saimaan nieriää ja norppaa, kalasääskeä jne. Luonteri laskee vetensä Suur-Saimaaseen eli koko Saimaa on vaarassa.

Kaivoslain uudistamisessa tavoitteiksi nostetut paikallisen hyväksyttävyyden parantaminen ja vaikutusmahdollisuuksien luominen sekä ympäristönsuojelun tason parantaminen eivät toteudu ehdotuksessa. Luonnonsuojelualueiden rajaaminen ulos malminetsinnästä, sekä vaikutusten todellinen selvittäminen, esim. ympäristölupa ennen kaivoslupaa, olisivat tärkeitä muutoksia. Lainsäädäntöön tehtävien muutosten tulisi koskea myös jo luvituksessa olevia kaivoshankkeita, sillä ne ovat kestävämmällä pohjalla: vaikutukset arvioimatta ja estämättä.

- 61§ kohta 3, 64§ kohta 3, 65§ kohta 3, 73§ "aikaisemmin olennaisesti laiminlyönyt". Sanamuoto "ei ole olennaisesti" jättää liikaa auki, muutettava muotoon "ei ole".

- Maanomistajat edelleen heikossa asemassa, vähintään valitusoikeus taattava (165§ uusi kohta 7. Maanomistajat)
- Yleisesti lain ympäristökohtia on tiukennettava huomattavasti, oli kysymys sitten varauksesta, etsinnästä tai kaivostoiminnasta.
- Kaivosteollisuuden valvontaan mukaan myös muut viranomaiset kaivosviranomaisen lisäksi
- Uusi laki voimaan astuessaan takautuvaksi

- Kunnilla tulee olla oikeus sanoa halutessaan ei kaivostoiminnalle alueellaan. Maanomistajien, kuntalaisten ja saamelaisten oikeuksia vahvistetaan.

- Kaivannaisista tulee maksaa yhteiskunnalle jonkinlaisia korvauksia kuten kaivosveroa. Maksuja ohjataan rahastoon, jolla korjataan ympäristövahinkoja.

- Vakuudet ympäristövahinkojen, konkurssien ja jälkitöiden varalle säädetään riittäväksi.

- Ympäristöministeriön alla toimiva ympäristölupaviranomainen toimii jatkossa kaivosasioiden lupa- ja valvontaviranomaisena.

Muutoksen tarkoituksena on mm. paikallisen hyväksyttävyyden lisääminen. Se, että kunnan kaivoslupa vaatisi kunnan hyväksymän kaavan, ei lisää hyväksyttävyyttä kriittisimmässä vaiheessa eli malminetsintävaiheessa. Malminetsinnän merkittävyyttä kansallisvarallisuutemme kartoituksessa ja huoltovarmuutemme turvaamisessa pitäisi tuoda esille. Malminetsintä ei siis tähtää pelkästään mahdollisimman nopeasti aukaistavaan kaivokseen.

Kaivoslaki NYT -kansalaisaloitteen sisältö on otettava huomioon lakimuutoksessa.

Kaivoslaki-NYT kansalaisaloitteen muutosvaatimukset lakiin ovat asiallisia ja hyvin perusteltuja vaatimuksia, mitä ei pidä ohittaa. Ahneus ja rahan himo eivät kannata pitkään jos vaakakupissa on Suomen kaunis puhdas luonto minkä menetämme pysyvästi jos emme vaali sitä.

Lakiluonnoksen mukaan:

- Arvokkaita luontoalueita ei olla jättämässä kaivostoiminnan ulkopuolelle.
- Ympäristön- tai vesiensuojeluun ei ole tulossa tiukennuksia.
- Malminetsintä voitaisiin aloittaa jo ENNEN lupapäätökseen annettujen valitusten käsittelyä
- Louhintakorvauksia, veroja tai rojalteja ei esitetä.
- Malmivarat kuuluvat jatkossakin niitä varanneille yhtiöille, ei valtiolle kuten useissa verrokkimaissa

Oletteko oppineet mitään Talvivaarasta?

Suomen järvet tulee säilyttää kalakantoineen, norppineen koskemattomina.

Kaivosalan globaalien toimijoiden aiempi toiminta muualla maailmassa pitäisi laissa ottaa huomioon. Mikäli yhtiö on aiemmin muualla toiminut vastoin paikallisen väestön etuja tai kulttuuria huomioimatta tai luontoa tuhoamalla tai likaamalla olisi sen oltava mahdollinen malminetsintäluvan hylkäysperuste myös Suomen maaperää koskien, myös taannehtivasti.

Suomessa on useita suljettuja ja hylättyjä kaivoksia, joista edelleen valuu vesistöihin ja pohjavesiin haitallisia aineita. Kaivosyritysten vastuita on tarkennettava niin, että kaivosten jälkihoito ja alueen ennallistaminen eivät kaadu yhteiskunnan ja veronmaksajien maksettavaksi. Vakuudet ja rahastot on mitoitettava niin, että lopettaessaan toimintansa kaivos pystytään sulkemaan siten, ettei se enää kuormita ympäristöään. Jälkihoito erityisesti radioaktiivisten kaivosjätteiden osalta on suunniteltava tuhansien vuosien aikajännteellä.

Nyt annetussa esityksessä arvokkaita luontoalueita ei olla jättämässä malminetsinnän ja kaivostoiminnan ulkopuolelle, eikä ympäristön- tai vesiensuojeluun ole tulossa tiukennuksia. Kaivoslain suurimpia ongelmia ei ole esityksessä huomioitu lainkaan, eikä se muutenkaan vastaa hallitusohjelman asettamia tavoitteita.

Pian ollaan tilanteessa jossa kotimaiset pienet yhtiöt eivät pysty operoimaan ja malminetsintä jää isoille ulkomaisille yhtiöille (jotka arvioivat myös riskiä onko onnistuneen malmietsinnän kohde mahdollista ylipäätään kehittää kaivokseksi).

Kaivoksia ei tule saada perustaa lähelle ihmisasutusta eikä myöskään paikkoihin, joissa ne voivat saastuttaa vesistöjä.

Malminetsinnän ja kaivostoiminnan lainsäädäntö on Suomessa verrattaen hyvällä tolalla ja uudistukset parantavat sitä entisestään. Toivoisin, että yhteiskunnalle välttämätön kaivostoiminta siirtyisi malmioiden niin salliessa heikosti valvotuista ja korruptoituneista kehitysmaista vastuullisempiin länsimaihin, jotka kuluttavat myös suuren osan kaivannaistuotteista.

Kaivoslain luonnos ei nykyisellään kokonaisuutena kunnioita hallitusohjelmassa tehtyjä linjauksia, tai "Kaivoslaki NYT" -aloitteen tuomia ponsia, vaan on toteutettu enemmän kaivosteollisuuden ehdoilla. Yksi selkeä heikennys nykyiseen kaivoslakiin on se, että malminetsintä voitaisiin aloittaa ennen lupapäätökseen annettujen valitusten käsittelyä.

Luonnos vaatii vielä suuren remontin, jotta uudessa kaivoslaissa Suomen luontoarvot voidaan aidosti turvata, ja arvokkaista mineraaleista saadaan tuntuva korvaus valtiolle. Nykyinen "löytäjä saa pitää" -menetelmä on vanhanaikainen, ja jättää kaivosyhtiölle käytännössä yksinoikeuden Suomen maaperässä olevien arvokkaiden mineraalien hyödyntämiseen. Nyt on hyvä hetki jättää tämä epäkohta historiaan!

Kaivoslain uudistusten tulisi koskea myös aiempien kaivoslakien voimassaoloaikana aloitettuja hankkeita. Vanhat kaivoslait eivät vastaa tämän päivän kestäväälle kaivostoiminnalle asetettuja vaatimuksia.

Louhintakorvaukset, verot tai rojalit Suomen maaperästä kaivettavista mineraaleista kuuluvat Suomen valtiolle. Maanomistajien ja alueella asuvien oikeusturvaa ja omaisuudenturvaa on parannettava.

CETA-sopimuksen seuraamuksista ja vaikutuksista ei lainkaan puhuta.

Konkurssikypsät kaivosyhtiöt saavat pyörittää toimintaansa olemattomilla pääomilla, Suomelle jäävät maksettaviksi kaikki jälkipyykit. Vakuuksia on vaadittava jo tutkimushaittojen korvaamiseksi ja kaivostoiminnalle miljoonatasoisina.

Lakiluonnoksen valmistelutyöryhmässä olisi ehdottomasti pitänyt olla mukana edustajia myös luonnonsuojelu- ja kansalaisjärjestöistä. Lisäksi luonnoksesta puuttuu monia hallitusohjelmassa olleita asioita kuten kaivosoikeuksien myyntivoittojen verotuksen selvittäminen.

Uudessa kaivoslaissa pitäisi paremmin huomioida malminetsinnän aiheuttama epävarmuushaitta maanomistajille ja alueen yrittäjille.

Luonnoksessa ehdotetaan että uudessa laissa malminetsinnän jatkolupaun tarvittaisiin maanomistajien suostumus. Hieno juttu, mutta: ehdotuksen mukaan riittäisi vain 1/3 enemmistön suostumus mikä on liian vähän. Kaiken lisäksi tuo 1/3 laskettaisiin pinta-alan mukaan eli ne joilla on eniten maata saisivat päättää. Eli kesämökkien ja tonttien omistajat jäisivät jalkoihin, vaikka juuri heidän omaisuutensa arvoon malminetsintä vaikuttaa eniten.

- Pinta-alan sijasta pitäisi katsoa keillä maanomistajilla on asunto, vapaa-ajan asunto, rakennuspaikka tai yritystoimintaa maillaan, koska heihin malminetsinnän aiheuttama epävarmuus vaikuttaa eniten!

Luonnoksessa ehdotetaan, että maanomistajalta kysyttäisiin suostumusta malminetsintään vasta kun etsintä on jatkunut yhtäjaksoisesti 10 vuotta. Tämä on ihan liian pitkä aika. Suostumusta pitäisi kysyä mieluiten heti tai viimeistään 2 vuoden kuluttua. (Nykyisen kaivoslain mukaan sitä ei tarvita ollenkaan)

Luonnoksessa ehdotetaan että malminetsintäluvan mukaisen toiminnan saisi aloittaa jo ennen mahdollisten valitusten käsittelyä (täytäntöönpanomääräys). Tämä heikentäisi maanomistajien asemaa entisestään ja tällaista heikennystä ei pidä uuteen lakiin tulla (on hallitusohjelman vastainen).

Kunnan selkeä päätös alueen sopimattomuudesta kaivostoiminnalle tulee olla este kaivostoiminnalle ja malminetsinnälle. Tämä parantaa paikallista hyväksyttävyyttä.

Malminetsinnän osalta pitäisi huomioida myös sen aiheuttama epävarmuushaitta maanomistajille ja alueen yrityksille. Malminetsinnän aiheuttamat haitat eivät rajaudu vain varsinaisiin malminetsinnän toimenpiteisiin vaan haittaa aiheutuu myös siitä, että etsintä voi jatkua pitkäänkin ja tietoa mahdollisesta kaivoksesta joudutaan odotelemaan. Tämä heikentää mahdollisuuksia kehittää muuta yritystoimintaa ja se tulisi huomioida luonnoksen kohdassa "haitta muulle elinkeinotoiminnalle".

Saimaa on oltava ilman kaivoksia

Saimaa on oltava ilman kaivoksia

§169 Toimenpidelupaa ei saa antaa missään tapauksessa ennen kuin mahdollinen valitusprosessi on käyty loppuun. Perustelu: todellinen muutoksensaanti päätökseen estyy, jos toimenpiteet voidaan aloittaa. Käytäntö on näyttänyt, että esim. kaivospiiritoimituksella voidaan tuhota luontoarvoja.

Koettaisitte edes päästä hallitusohjelman tasoon.

Vesialueidenomistajien oikeuksia, kuulemisia ja vaikutusmahdollisuuksia tulee parantaa. Lisäksi puuttuu kaivoshankkeiden vaikutuspiireiltä muiden elinkeinon vaikutuskeinot sekä puuttuu kuntien oikeuksien merkittävä lisääminen siinä, että voivat yleiskaavoituksella rajata ulos malminetsintää ja kaivostoimintaa.

Kaivosjätteiden todelliset riskit ja kustannukset pitkällä aikavälillä (= koko elinkaari) on arvioitava, jotta kaivoksista voi jäädä aito taloudellinen hyöty Suomeen. Valtio ei voi olla tämän maksajana.

Nyt suljettu Telkkälän kaivos Taipalsaarella vain aidattu, ei maisemointia eikä mitään käyttöä ko. alueella. Sama tulisi tapahtumaan, jos uusia kaivoksia tehdään, varannot viedään ja ihmiset jäisivät louhoksien viereen, maisemat muuttaisivat Saimaan rantoja pahoin ja mitä mahdollisille haitoille, vedet pilaantuisivat etc.

- Miten nyt tehty laajat varaukset käsitellään jatkossa. Ovatko voimassa 12 vai 24 kk?
- Mikä laki koskee kesken olevia malminetsintöjä ja niiden pohjalta alkavia kaivoksia uuden lain voimaantullessa eli mitkä ovat siirtymäajat
- Miten valtiolle saadaan päätösvaltaa ja taloudellista hyötyä ulkomaisen kaivostoiminnan tuotoista. Työllistävä vaikutus paikkakunnalle ei riitä. Miksi valtionaloutta ei ole huomioitu?

Hallitusohjelman edellyttämää selvitystä malminetsinnän ja luonnonsuojelun alueiden suhteesta ei ole tehty. Onko kyseinen selvitys tarkoitus tehdä vielä lainvalmistelun aikana?

Lisäksi koko uudistuksen tavoitteiden ja yksittäisten pykäliden uudistusten kohdalla ei ole tehty tarpeeksi kattavia vaikutusarvioita ja arvioinnit puuttuvat osin kokonaan, jotta luonnosehdotuksen vaikutuksia olisi mahdollista arvioida lausuntovaiheessa tai myöhemmin eduskuntakäsittelyssä.

Ohessa muutama huomio esityksestä. Luottamus on julkisuudessa olleista syistä johtuen horjunut vakavasti työryhmän toimintaan. Luottamuksen palauttamiseksi on syytä jatkaa lain muovaamista niin, että käsittelyssä kaivosyhtiöiden painoarvo vähenee, ja virkamiesten kytkökset kaivoslaan ovat sillä tolalla, ettei epäilyksiä korruptiivisesta pyörövestä ole. Miten virkamiehet ottavat huomioon työryhmän jäsenten kannat? Käsitelläänkö lakiluonnos työryhmässä yhdessä pykälää hioten, vai kirjoittaako sihteeristö harkintansa mukaan mitä kirjoittaa työryhmää kuultuaan?

Kaivostoimintaa säätelevän kokonaisuuden hallinta on lisäksi tällaisen palastelun seurauksena kansalaiselle hankala seurattava. Kokonaisuus ratkaisee ja siitä on hyvin vaikea nyt saada tolkkua.

YVAN tilanne on huolestuttava. On valtavan ongelmallista, että YVAa ei enää tarvitse liittää kaivoslupahakemuksen kuulutukseen. Ei riitä, että YVA on tehty ennen kuin Tukes päättää kaivosluvasta. Kuinka Tukes voi luvasta päättää ilman niitä tietoja mitä YVA antaa. Samalla asianosaisten on lähes mahdoton tehdä muistutusta ilman tietoa mitä YVA hankkeesta antaa.

Nykyinenkin laki antaa Tukesille mahdollisuuden ottaa tiukempaa kantaa esimerkiksi yleisten ja yksityisten etujen loukkauksiin, mutta se ei halua sitä vastuuta itselleen ottaa. Tukes ilmeisesti pitää itseään pääasiassa rekisterinpitäjänä. Mikä esityksessä siis aidosti muuttuu?

Sama koskee kuntien asemaa. Nykyisenkin kaivoslain kerrotaan mahdollistavan kunnan kannan olevan avain asemassa kaivoksen perustamisessa. Kukaan ei vain näytä tietävän miten kunnat voivat kaivoksen tulon estää.

Samoin varausajan lyhentäminen. Mikä muuttuu kun aikaa voi lyhentää nykyisen säätelyn ajanakin. Muutosta ei juuri ole, koska pidentäminen 24 kk on myös mahdollinen.

Jos halutaan tavoitteen mukaan parantaa kaivosalueen ja kaivoksen vaikutusalueen kiinteistön- ja maanomistajien asemaa ja tiedonsaantioikeutta, pelkkä maanomistajan suostumus ei riitä. Haitankärsijöitä on huomattavasti suurempi joukko. Lisäksi maanomistajien 1/3 suostumus omistetun pinta-alan mukaan on hämmentävän selvä hallitusohjelman kirjauksen vesitys.

Vesitys on myös malminetsintäaikaan luonnoksessa esitetyt muutokset: 10 vuoden jälkeen maanomistajat voi sanoa sanottavansa jatkuuko malminetsintä vielä viisi vuotta malminetsintää jos 1/3 maanomistusta. Mihin muuhun kuin kaivosalan toimijoiden etuun voi tällainen kirjaus perustua?

Jos kaivos- ja malminetsintää harjoittaville yrityksille halutaan virkamiesten luonnoksen mukaan antaa ilmaista neuvontaa, tulee vastaava olla myös kansalaisille ja muille asianomaiselle, kuten kunnille.

Esityksen kohta, jossa kaivosviranomaisen on selvitysvelvollinen luvanhakijalle, jos se haluaa lisäselvityksiä, on erityisen kummallinen. Viranomaisen ensin maksutta hoitaisi luvanhakijoiden hakemukset asialliselle tolalle, ja sitten viranomaisen olisi selvitysvelvollinen jos on tarvetta lisäselvityksille. Onko todella oletus, että viranomaisen selvityksiä pyytäisi turhaan, vai onko tarkoitus entisestään työllistää viranomaisia joilla ei ole resursseja hoitaa nykyisiä tehtäviään.

Luvitus. Nykyinen toimintatapa siirtää lupamääräyksiin asioita, jotka pitäisi etukäteen selvittää. Tällainen jälkivalvontaan siirtäminen on ongelmallista, koska näin lupamääräyksen toteutuminen voidaan todeta vasta kun toiminta on käynnissä, ja vahinko jo tapahtunut.

Lupamääräyksiin liittyvä sääntelyyn esitetään marginaalisia muutoksia. Kirjaukset merkittävästä haitasta vesittävät jälleen luonnosta. Ehdoksi voitaisiin tässä asettaa velvoite suljetusta kierrosta.

Esityksessä ehdotetaan malminetsintäluvan lisäämistä pykälän soveltamisalaan siten, että kaivosviranomaisen voisi 1 momentin nojalla hakijan pyynnöstä malminetsintälupaa koskevassa päätöksessä määrätä, että luvassa yksilöityihin toimenpiteisiin voitaisiin valituksesta huolimatta ryhtyä lupapäätöstä noudattaen. Tämä on selkeä heikennys ja vastoin uudistuksen lähtökohtaa: "Uudistuksen lähtökohtana on ympäristönsuojelun tason parantaminen, kaivosten toimintaedellytysten varmistaminen sekä paikallisen hyväksyttävyyden ja vaikuttamismahdollisuuksien parantaminen.

Tiivistän vielä muuta huomionarvoista ja keskeistä:

- Kaivostoimintaa ei tule sallia arvokkailla luontoalueilla
- Suomen maa- ja kallioperänperän kaivosmineraalit luokitellaan valtion ja maanomistajien omaisuudeksi
- Varaushilmoituksesta luovutaan
- Hallitusohjelma edellyttää vakuussäätelyn kehittämistä niin, että ympäristölliset vastuut hoidetaan kaikissa tilanteissa. Tätä ei esitys täytä. Kaivannaisista tulee maksaa yhteiskunnalle kunnolliset korvaukset louhintamaksun ja mineraaliveron muodossa. Maksuja ohjataan rahastoon, jolla korjataan ympäristövahinkoja. Vakuudet ympäristövahinkojen, konkurssien ja jälkitöiden varalle säädetään riittäväksi.
- Intressivertailu otetaan huomioon ja määritellään miten vertailu tehdään ja mitä siinä huomioidaan

- Yleiset ja yksityiset edut selvennetään ja huomioidaan . Tukes näyttää nyt olevan sitä mieltä, että yleiset ja yksityiset edut käsitellään ympäristölupaharkinnassa. Päästöjen osalta pääosin näin, mutta yleisen ja yksityisen edun loukkaus voi tapahtua vaikka päästöt olisivat hallinnassa. Mikä on itsestään selvää! Asianosaisuuson määriteltävä selkeästi ottaen huomioon kaikki joiden etua ja oikeutta hanke koskee. Mm. naapurit, alueen elinkeinot jne
- Selvitetään onko ympäristöministeriön alla toimiva ympäristölupaviranomainen jatkossa kaivosasioiden lupa- ja valvontaviranomainen. Tukesin valmius ottaa huomioon päätöstensä vaikutukset ei näyttäyty riittävältä
- Malmin uraanipitoisuuden huomioonottamista kaivoshankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnissa kehitetään niin, että uraaninlouhinnasta ja uraanikaivostoiminnasta luovutaan
- Kaikki kaivostoiminnan ympäristöä koskevat tiedot tulee olla julkisia ja kaikkien saatavilla
- CETA-sopimuksen vaikutukset kaivoslainsäädäntöön ovat tainneet esityksestä unohtua.

Kansalaisten kaivosvaltuuskunta ry vaatii oikeutta osallistua TEMin kaivoslakityöryhmän toimintaan. Olemme valtakunnallinen laajasti paikallisia haitankärsijöitä edustava yhdistys.

Katson, että arvontaan perustuva kuuleminen ja tällainen hätäinen kysely, jossa puuteet on rajattu yhteen asiaan, eivät ole asianmukaista kansalaisten kuulemista.

Kaivokset pois Suomesta pilaamasta 168 000 järveämme!

Pohjavedet ovat (rahaa takova/ vesi loppuu)huoltovarmuutemme ja järvet kansallisaarteemme!

Katson, että työryhmä on esteellinen, sidonnaisuuksia kaivosteollisuuteen ei tulisi voida tällaisessa tehtävässä olla, vaan päätöksiä on tehtävä Suomen luonto ja veronmaksajat edellä. Esitetty luonnos ei vastaa edes hallitusohjelmaa, saatikka yleistä konsensusta siitä, mitä Suomen kansa maillaan haluaa sallia. Suomeen ei luoda pysyviä työpaikkoja sallimalla ulkomaiset kaivosyhtiöt ilmaiseksi Suomi-neitoa raiskaamassa. Se mitä Suomeen sillä luodaan, on pilattu ainutlaatuinen luonto, jonka puhdistamisen maksaa kansa, siinä vaiheessa kun yhtiöt ovat siirtäneet rahavirrat pois ja näyttäytyvät varattomina. Sotiemme veteraanien taistelu oli turhaa, jos Suomen maaperä näin luovutetaan vieraan valtaan. Siirtomaa-aika on ohi!

Monet parantuneet pykälät ovat varsin julistuksenomaisia, joten vaikutusten arvionti paikallaan: onko niistä oikeasti hyötyä?

Työryhmässä on nyt yliedustettuna kaivosteollisuuden edustajat, työryhmä täytyy muodostaa uudelleen niin, että myös ympäristöihmisiä ja kansalaisryhmien edustajia otetaan mukaan työryhmään.

Esitysluonnos sivuuttaa myös useat ehdotukset, joita selvityshenkilö OTT Pekka Vihervuori esitti vuonna 2019 tekemässään raportissa (TEM 44 2019, <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161678>). Esimerkiksi kattavaa intressivertailua, jossa punnittaisiin suunnitellun kaivoshankkeen hyödyt ja haitat, ei ole tuoreessa esitysluonnoksessa mainittu.

Myös kaivoslupien kauppaaminen ja lupien siirtäminen nähtiin ongelmalliseksi Vihervuoren raportissa, mutta työryhmän luonnoksessa lupien siirtoon ja myyntiin koskevaan asetukseen ei tulisi muutosta.

Hallitusohjelmassa halutaan selvittää kaivosoikeuksien myyntivoittojen verotusta Suomessa silloinkin, kun ne ovat ulkomaisten yhteisöjen omistuksessa. Hallitusohjelmassa esitetään myös mahdollisuutta ottaa käyttöön erillinen kaivosvero, jotta maaperän

kaivannaisista saadaan yhteiskunnalle kohtuullinen korvaus. Näistä ei esityksessä ole mainintaa. Niin ikään merenpohjan mineraalit tulisi hallitusohjelman mukaan saattaa lainsäädännön piiriin, mutta siitä ei esityksessä ole sanaakaan.

Sanna Marinin hallitus on luvannut uudistaa paljon kritiikkiä saaneen kaivoslain. Uudistamisessa on luvattu ottaa huomioon lähes 60 000 suomalaisen allekirjoittamat Kaivoslaki NYT -kansalaisaloitteen vaatimukset. On selvää, että TEM:n työryhmä ei näihin tavoitteisiin ole sitoutunut.

1. KAIVOSLAKIEHDOTUS EI OLE MARININ HALLITUSOHJELMAN MUKAINEN. Lakiehdotus on jopa hallitusohjelman vastainen. Kaivoslakiehdotus on palautettava uuteen valmisteluun.

Esimerkiksi hallitusohjelman Tavoite 8: "Parannetaan kaivosten ympäristönsuojelua" alakohdat (10 kpl) on jätetty huomioimatta.

2. KOKO TEM:n KAIVOSLAIN UUDISTAMISPROSESSI RIKKOO KANSALAISTEN PERUSOIKEUKSIA VASTAAN: kaivoslain uudistamisen käytännön toteutus rikkoo räikeästi lainsäädännön ja virkavalmistelun avoimuuden, puolueettomuuden ja riippumattomuuden vaatimuksia vastaan.

Oikeuskansleri on jo moittinut vakavasti kaivoslain uudistamisprosessia päätöksessään 12.12.2019 (Dnro OKV/536/1/2019). Vain pari kuukautta myöhemmin 13.2.2020 työ- ja elinkeinoministeriö nimitti kaivoslain uudistamisen työryhmän. Nimityksessä ei ole huomioitu oikeuskanslerin tuoretta, vain 2kk aikaisemmin tehtyä päätöstä. Tästä työryhmän nimityksestä ja uuden kaivoslain valmistelusta on tehty uusi kantelu oikeuskanslerille heinäkuussa 2020 Pro Heinävesi ja Saimaa ilman kaivoksia kansalaisliikkeiden toimesta. Kantelu kohdistuu mm. kaivoslakityöryhmän nimittämiseen ja riippumattomuuteen sekä eräiden kaivoslakia valmistelevien virkamiesten selviin kytköksiin kaivosteollisuuteen. Oikeuskanslerin päätöstä odotetaan vielä.

Toiminnanharjoittajien toimintaedellytyksiin kiinnitetään huomiota ja se on hyvä. Kaivosviranomaisen toimintavat haastetaan monella tapaa.

Kaivoslain muutoksen tulee perustua hallituksen linjauksiin.

Puheenvuoroista sanoisin, että arpomisen sijaan kaikkien kannalta järkevintä olisi antaa asiantuntijapuheenvuoroja henkilöille, jotka ovat kaivoslakiasiaa pitkään tutkineet, edistäneet ja ajaneet uudistuksia.

1. Valtion on voitava ottaa kaivoslupa haltuun sotatilan tai muun vastaavan poikkeustilan ajaksi samaan tapaan kuin tehtiin Petsamossa.

2. Malminetsintä on kaupallista toimintaa eikä kuulu jokamiehen oikeuksiin kuten marjojen poiminta ja vaatii aina maanomistajan suostumuksen

Lupien käsittely tulee todennäköisesti entisestään pitkittymään ehdotettujen muutosten seurauksena. Olisi hyvä saada lupa-byrokratiaan myös jonkinlainen virkamieskäsittelyn "hoitotakuu-aika". Hallinto-oikeudet tulevat olemaan kovan työtaakan alla.

- voiko suoraan kirjata, että ei kaivoslupaa jos kunta vastustaa?

- vakuudet pitäisi olla riittävän suuret esim. tietty % -osuus liikevaihdosta vuosittain

Malminetsintää saa toteuttaa luonnonsuojelualueilla eikä vesistöissä eikä pohjavesialueilla.

Kunnilla tulee olla oikeus rajata ulos malminetsintä- ja kaivostoiminta-alueita eikä malminetsintää enää saa toteuttaa maanomistajien luvilla, vaan kaikki malminetsinnän luvitus tulee tapahtua valtion lupaviranomaisen luvituksella ja valvonnassa.

Vaadin, että nykyisistä holtittomista varausalue-käytännöistä tulee luopua väärinkäytöksiä ja liian laajoen varausalueiden takia, kun puoli Suomea on joutunut epävarmuuden ja kaivoskeinottelijoiden kynsiin.

Vesistöjä, lähteitä, jokia, lampia, pohjavesijänteitä ei saa kairata ollenkaan.^{[P]_{SEP}} Puhtaat pohjavedet ja vesistöt sekä ruokatuotantoalueet ovat Suomen arvokkain omaisuus voimistuvan ilmastonmuutoksen aikakaudella. Haittakorvaukset maa- ja vesialueiden omistajille sekä muille elinkeinoille ovat minimaaliset - haittoja koskevaa lainsäädäntöä ja korvausten määrää tuleekin Suomessa pikaisesti samalla päivittää.

Kaivoksien jälkihoitojen vakuuksia tulee nostaa merkittävästi ja TUKESin tulee valvoa koelouhoksien ja kaivoksien peittäminen suoraan lain velvoittamana.^{[P]_{SEP}} Kaivoksista ei saa aiheutua terveys- ja ympäristöhaittoja toiminnan aikana, eikä myöskään kaivostoiminnan päättymisen jälkeen. Kyläläisten ja kuntalaisten oikeus puhtaaseen elinympäristöön pitää perustuslain 20 § mukaan turvata koko Suomessa.

Koko vanhan Lapin alueella tulee selvittää Lapinkylien ja niiden perinteisten elinkeinojen ja nautintojen oikeudet ennenkuin uusia kaivoslain alaisia hankkeita luvitetaan alueelle (Kanadan pohjoisten osavaltioiden mallin ja ILO sopimuksen velvoitteiden mukaisesti).

Esitän, että Suomessa otetaan Ruotsin malli käyttöön siltä osin, ettei uraanin louhintaa eikä uraanikaivostoimintaa enää sallita. Toiminta mm. kairaukset uraanivyöhykkeillä tulee myös YVA:ta, ettei pilata pohjavesiä kuten GTK teki Kitkan Kouervaaran uraanitutkimuksissaan. Tai uraanivyöhykkeet tulisi olla no-go alueita.

Vaadin, että GTK:n ja STUK:in konsulttitoiminnoista kaivosyhtiöille tulee luopua ja niiden tulee palata pelkästään laissa määriteltyihin asiantuntijalaitosrooleihin. Hallintoviranomainen TUKES:in pitää muuttua olemaan aidosti puolueeton hallintoviranomainen - ja hallintolain mukaisesti puolustaa sekä valvoa myös kansalaisten ja muiden elinkeinojen oikeuksia muun muassa yleisissä ja yksityisten etujen turvaamismenettelyissä.

Esimerkiksi soiden ja metsien hiilinielut sekä uhanalaistuvat eliölajimme ovat uhattuna, jos kaivoksen saa melko esteettömästi perustaa jopa luonnonsuojelualueelle. Maanomistajilla, asukkailla ja elinkeinonharjoittajilla on hyvin vähän mahdollisuuksia vaikuttaa malminetsintään ja kaivoksen perustamiseen. Nykyisellään kaivosyhtiöt voivat viedä tuotot ja jättää jälkeensä sotkun kunnan ja/tai valtion hoidettavaksi. Talvivaaran tyyliset ympäristö- ja kustannuskatastrofit pitää ehdottomasti estää jatkossa.

Suomi antaa liian halvalla ryöstää luonnonvaransa! Kaivostoiminta pilaa ympäristön lopullisesti. Suomi maksaa infrat, ympäristöongelmat ja vielä loppusiivoukset saamatta edes mitään osinkoa. Tänne on helppo ja halpaa tulla kiskomaan voitot päältä ja jättää negatiiviset asiat valtion ja paikallisten maksettaviksi ja kärsittäviksi. Jos meidän on pakko hyväksyä kaivokset, niin valtion ja paikallisten ihmisten pitäisi hyötyä siitä huomattavasti enemmän. Alkuperäiskansojen ääni on myös kuultava!

Esitystä ei ole ollut laatimassa alan yritysosaaja, vaan maiden omistajien ja maakuntien valtuustojen edustajat ja alaa kokemattomat juristit. Lienee myöskin GTK ollut valmistelemassa tuloja organisaatiolleen, josta useita sen tyyppisiä tutkimuskokemuksien yhteydessä esille tulleita "seikkoja". Laki ei innosta eikä kannusta alan todellisia osaajia ottamaan vastuuta kaivosyrittäjätoiminnasta, esitys "imee" ns. liisarit tutkimiseen ja toimintaa.....

Malminetsintä ja kaivostoiminta luonnonsuojelualueilla tulisi estää lainsäädännöllä. On kestävämpää, että luonnonsuojeluun varatut alueet voidaan kaivostoiminnan vuoksi sivuuttaa. Luonnonsuojelualueiksi valikoituu yleensä juuri sellaisia alueita, jotka ovat erityisiä ja sen vuoksi suojeltava teolliselta maankäytöltä.

Lain täytyy koskea jo kiireellä eteenpäin vietyjä nykyisiä, aloitettuja hankkeita. On ollut tiedossa alalla, että tiukennuksia tulee.

Kokonaisvaikutusten arviointia ei tehdä missään vaiheessa nykyisten lakien puitteissa. Eri viranomaiset katsovat ainoastaan omaa kapeaa sektoriaan, eikä esimerkiksi poronhoidolle aiheutuvaa haittaa koskaan ole tarkasteltu kokonaisuutena. Kaivoslupaa ei saisi myöntää ennen kuin kaikki muut prosessit on läpikäyty ja kokonaisvaikutukset arvioitu. Paikallisten ihmisten ja elinkeinojen vaikutusmahdollisuuksia lupien epäämisessä tulee lisätä ja poronhoidon asemaa poronhoitoalueella korostaa.

Malminetsintää ja kaivostoimintaa koskevat no-go alueet

Malminetsinnän 10-vuoden lupavaatimuksen koen puutteellisena, sillä malminetsintä vaatii pitkäjänteisyyttä ja riippuvainen täysin vuodenajoista pystyykö kaikille suunnitelluille kohteille menemään haluttuna aikana. Jos varauksen aikaa lyhennetään jo 12 kk:teen, niin silloin ME-lupavaiheessa ei tulisi lyhentää lupa-aikaa näin radikaalisti viidellä vuodella vaan hieman maltillisemmin. Sillä nykyisen ilmapiirin vallitessa ei ole ollenkaan selvää, että maanomistajat hyväksyisivät edes 1/3 osuutta myönteisiä.

Mineraalit jotka Suomen maaperässä ovat, ovat kansallista omaisuutta jota ei tule luovuttaa luvanvaraisesti isojen kaivosyhtiöiden käyttöön. Jos ulkomainen yhtiö tulee, osuus tuotosta valtiolle.